

Watergebiedsplan Oude Willem

Watergebiedsplan Oude Willem

Organisatie	Waterschap Reest en Wieden
Auteur	J.C. Visser
Functie	Projectleider
Contact	06-27617999
Versie	5.0 Definitief
Datum	

Samenvatting

De Oude Willem is een landbouwenclave in het Nationaal Park Drents Friese Wold. Het plangebied is circa 450 hectare groot. Daarvan ligt globaal 250 hectare in de provincie Drenthe, in het beheergebied van waterschap Reest en Wieden, en 200 hectare in de provincie Fryslân, in het beheergebied van Wetterskip Fryslân. Het gebied is aangewezen in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) als toekomstig natuurgebied en maakt onderdeel uit van het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld. Een deel van de Oude Willem is reeds ingericht als natuur en een deel is in gebruik als landbouwgronden.

De beoogde natuurontwikkeling in Oude Willem is gericht op herstel van het hydrologisch systeem en bijdragen aan de natuurwaarden van het Natura 2000-gebied. Daarom wordt ingezet op het herstel van de natuurlijke waterhuishouding en een geleidelijke landschappelijke overgang tussen het bos op de hogere gronden en de lagere open delen in Oude Willem.

Voor de Oude Willem is in januari 2013 een Ruimtelijk ontwerp opgesteld dat in hoofdlijnen de toekomstige inrichting van het natuurgebied de Oude Willem schetst. Het Ruimtelijk ontwerp heeft ter visie gelegen, waarop reacties zijn binnengekomen. Een Inrichtingsplan Wilg (Wet inrichting landelijk gebied) en een inrichtingsplan voor het watersysteem zijn vervolgens opgesteld. Op basis van het inrichtingsplan van het watersysteem is vervolgens het watergebiedsplan gemaakt.

In dit watergebiedsplan zijn twee besluiten opgenomen.

- Het GGOR (hoofdstuk 2)
- Projectplan (hoofdstuk 3)

De twee besluiten worden gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegd en belanghebbenden kunnen gedurende de termijn van ter inzage legging hun zienswijze schriftelijk of mondeling kenbaar maken. De zienswijzen worden verwerkt in een reactienota. Hierna wordt het Watergebiedsplan met daarin de twee besluiten en een reactienota ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur voorgelegd.

Tegelijkertijd en gezamenlijk met de ter inzage legging van de besluiten van het Waterschap Reest en Wieden worden het Inrichtingsplan Wilg, het plan-MER en het peilbesluit van het Wetterskip Fryslân die voor dit gebied gemaakt zijn, ter inzage gelegd. De provincie Drenthe coördineert dit.

Het GGOR (hoofdstuk 2)

Het GGOR staat voor gewenst grond- en oppervlaktewater regime bij de functie van het gebied.

De habitattypen van het Drents-Friese Wold zijn voornamelijk typen van voedselarme zandgronden, die te lijden hebben van verdroging en vermesting. De verdroging wordt veroorzaakt door de ontwatering ten behoeve van landbouw en bebouwing en door de grondwaterwinning van Terwisscha. De hoofdwatgang de Tilgrup en de lage gehanteerde waterpeilen zorgen ervoor dat de grondwaterstanden laag zijn en kwel niet aan het maaiveld komt. De Tilgrup werkt drainerend op de omgeving. Door de winning bij Terwisscha te halveren, de Tilgrup te dempen en deels te verondiepen en de ontwatering via de ondiepere slenk te laten verlopen en daarnaast de en greppels te dempen, zal de grondwaterstand in het beekdal en op de flanken hoger komen te staan en wordt verdroging van de natuur tegengegaan.

Als gevolg van de maatregelen stijgt de grondwaterstand, waardoor de verdroging kan worden tegengegaan. Door de maatregelen uit te voeren kan worden voldaan aan de doelstelling voor de natuur.

Tegelijk met het realiseren van de doelen voor natuur moet aan de eisen van bebouwing, landbouw en wegen voldaan blijven worden. Voor de afwatering van de agrarische en bebouwde percelen worden de watergangen aangepast of (deels) gegraven. Ook komt er een nieuwe watergang voor de afwatering van het agrarische perceel in het zuidwesten van het projectgebied. Voor de wegen blijven de bermsloten deels gehandhaafd en blijft de afvoer van de bermsloten gehandhaafd.

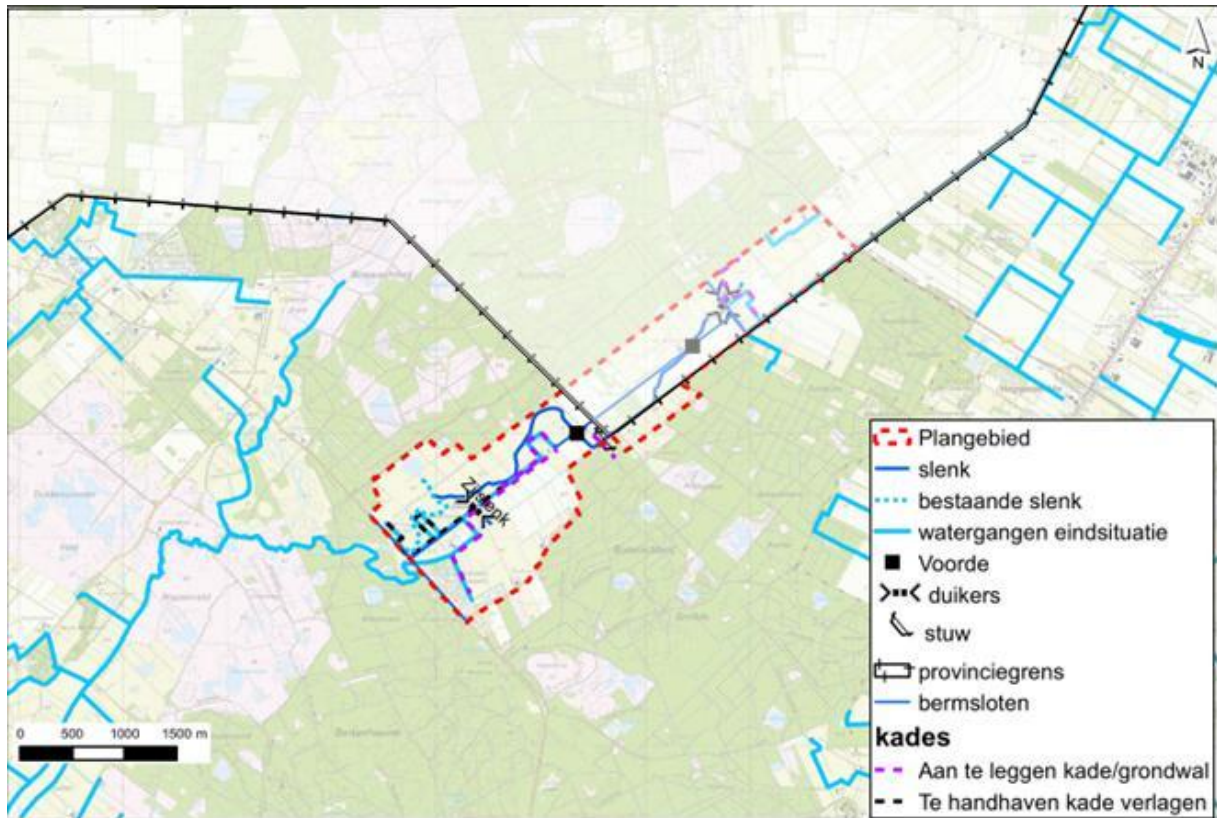
In de Oude Willem is ruimte om water vast te houden in extreme situaties. Dit heeft als effect dat de benedenstrooms liggende gebieden minder belast worden. Het water vasthouden wordt mogelijk gemaakt door de aanleg van kades en afvoerconstructies bij stuw Uilenhorst en bij de huidige afvoerconstructie bij de Bosweg-Zuid.

Voor bebouwing geldt dat het vasthouden van water niet mag leiden tot inundatie. Daarom worden kades aangelegd om het water tegen te houden.

Het inundatievolume bij neerslag, die eens per 100 jaar optreedt (T100), is ongeveer 670.000 m³.

Het projectplan conform de Waterwet (hoofdstuk 3)

De maatregelen die worden uitgevoerd ten behoeve van de GGOR- en WB21 maatregelen binnen het gebied van Waterschap Reest en Wieden zijn op onderstaande kaart weergegeven.

Met de uitvoering van het plan worden bestaande sloten en greppels gedempt een slenk voor de afvoer van regenwater aangelegd, een bestaande stuw omgebouwd tot knijpconstructie en kade aangelegd.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inhoudsopgave	5
1. Toelichting Oude Willem	7
1.1. INLEIDING.....	7
1.1.1. Aanleiding.....	7
1.1.2. Doel	8
1.1.3. Procedure en samenhang	9
1.1.4. Randvoorwaarde	9
1.1.5. Procedure GGOR en Projectplan	9
1.1.6. Hydrologisch onderzoek.....	10
1.2. GEBIEDSBESCHRIJVING	11
1.2.1. Historie	11
1.2.2. Geografische ligging	11
1.2.3. Hoogteligging	12
1.2.4. Bodem	12
1.2.5. Waterhuishouding	13
1.2.6. Functies	15
1.3. RELATIE MET ANDERE BESLUITEN EN PROCEDURES	15
1.3.1. Bestemmingsplan.....	15
1.3.2. Flora- en Faunawet	15
1.3.3. Natuurbeschermingswet/Natura 2000	16
1.3.4. Archeologie	17
1.3.5. Overige vergunningen	18
1.4. ONTWIKKELINGEN OMGEVING OUDE WILLEM	19
1.4.1. Inrichtingsplan middenloop Vledder Aa	19
1.4.2. Waterwinning Terwisscha	19
2. GGOR Oude Willem.....	21
2.1. INLEIDING.....	21
2.2. ACTUELE GROND- EN OPPERVLAKTEWATERREGIME (AGOR)	21
2.2.1. Oppervlaktewater	21
2.2.2. Grondwater.....	22
2.3. GEWOGEN GROND- EN OPPERVLAKTEWATERREGIME (GGOR)	23
2.3.1. Doelen en functies	23
2.3.2. Effecten maatregelen	23
2.4. WATERBEHEER 21 ^E EEUW.....	30
2.5. MONITORING.....	30

3.	Projectplan Waterwet Oude Willem.....	31
3.1.	AANLEG EN WIJZIGING WATERHUISHOUDING OUDE WILLEM	31
3.1.1.	Inleiding	31
3.1.2.	Aanleiding en doel.....	31
3.1.3.	Ligging en begrenzing plangebied	31
3.1.4.	Beschrijving van de waterstaatswerken.....	32
3.1.5.	Beschikbaarheid gronden	35
3.1.6.	Effecten van het plan	35
3.1.7.	Effecten inrichtingsmaatregelen.....	36
3.1.8.	Effect op waterkwaliteit in de beek.....	37
3.1.9.	Effecten op bebouwing en wegen.....	37
3.1.10.	Wijze waarop het werk zal worden uitgevoerd.....	38
3.1.11.	Voorzieningen voor het ongedaan maken of beperken van nadelige gevolgen ...	38
3.1.12.	Legger, beheer en onderhoud	39
3.1.13.	Samenwerking	39
3.2.	VERANTWOORDING	40
3.2.1.	Vigerend beleid	40
3.2.2.	Toetsing aan vigerend beleid	42
3.2.3.	Benodigde vergunningen en meldingen	43
3.3.	RECHTSBESCHERMING	44
3.4.	TEKENINGEN, RELEVANTE ONDERZOEKEN EN RAPPORTEN	45
4.	Referenties.....	47
5.	Bijlagen	49
Bijlage 1	Natuurtoets.....	51
Bijlage 2	Archeologisch advies	53
Bijlage 3	Plankaart	55
Bijlage 4	GGOR	57
A.	Huidige situatie.....	57
B.	Situatie na de maatregelen	62
C.	Verandering.....	67
Bijlage 5	Ontwerptekeningen	73

1. Toelichting Oude Willem

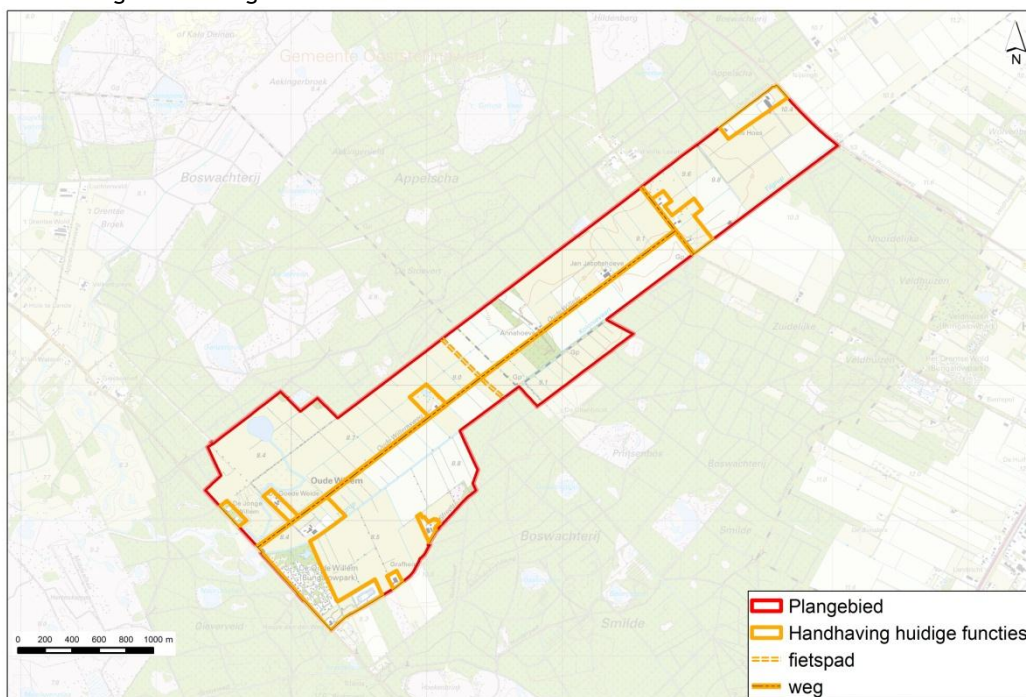
1.1. Inleiding

1.1.1. Aanleiding

Het waterschap Reest en Wieden realiseert gebiedsgerichte projecten: Water-Op-Maat, oftewel WOM-projecten. Middels deze projecten realiseert het waterschap een waterhuishouding waarbij de inrichting en de bijbehorende waterkwantiteit en -kwaliteit zo goed mogelijk zijn afgestemd op de functie van het gebied. Daarnaast worden maatregelen gerealiseerd om de gevolgen van de klimaatverandering binnen het Watersysteem op te vangen en de ecologische doelstellingen vanuit de Europese wetgeving vorm te geven [ref. 1.]. Waterschap Reest en Wieden participeert in de gebiedsontwikkeling Oude Willem en realiseert daarmee bovengenoemde doelen.

De Oude Willem is een landbouwenclave in het Nationaal Park Drents Friese Wold. Afbeelding 1.1 toont de ligging van het plangebied. Het plangebied is circa 450 hectare groot. Daarvan ligt globaal 250 hectare in de provincie Drenthe, in het beheergebied van waterschap Reest en Wieden, en 200 hectare in de provincie Fryslân, in het beheergebied van wetterskip Fryslân [ref. 2.].

Afbeelding 1.1. Plangebied Oude Willem

Het gebied is aangewezen in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) als toekomstig natuurgebied en maakt onderdeel uit van het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld. Een deel van de Oude Willem is reeds ingericht als natuur en een deel is in gebruik als landbouwgronden.

Het huidige gebruik van de landbouwgronden van de Oude Willem zorgt voor verdroging in de aanliggende hoogveentjes, vennen en vochtige terreinen [ref. 3.] en komt niet overeen met de functie en kwaliteit van het gebied, die het Rijk en de provincies Drenthe en Fryslân voor ogen hebben. Daarom is het de bedoeling om de Oude Willem als natuurgebied in te richten.

De beoogde natuurontwikkeling in Oude Willem is gericht op herstel van het hydrologisch systeem en bijdragen aan de natuurwaarden van het Natura 2000-gebied. Daarom wordt ingezet op het herstel van de natuurlijke waterhuishouding en een geleidelijke landschappelijke overgang tussen het bos op de hogere gronden en de lagere open delen in Oude Willem.

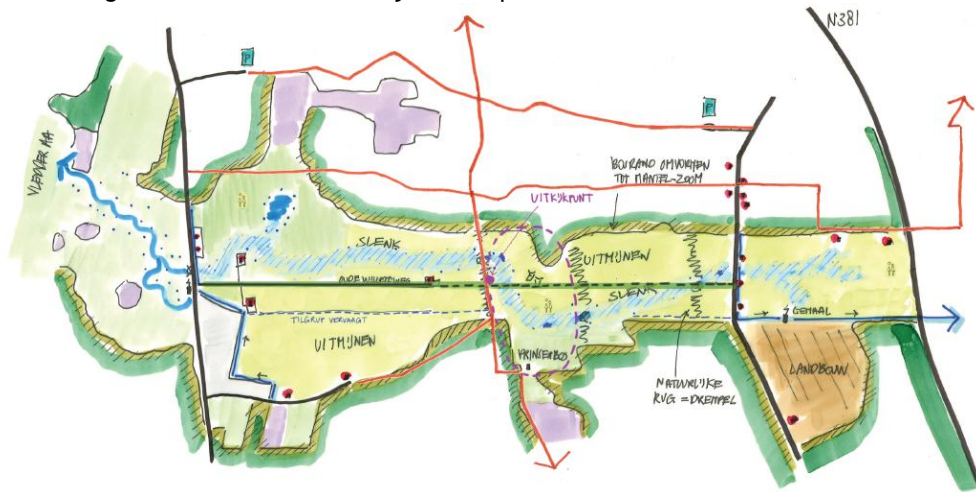
In januari 2013 is door de Stuurgroep Oude Willem een Ruimtelijk ontwerp opgesteld (zie afbeelding 1.2), dat in hoofdlijnen de toekomstige inrichting van het natuurgebied de Oude Willem schetst. Voor de Oude Willem is een inrichtingsplan opgesteld. Dit inrichtingsplan vormt de basis voor voorliggend Watergebiedsplan.

1.1.2. Doel

De Oude Willem krijgt grotendeels een natuurfunctie, maar is in de huidige situatie afgestemd op landbouwkundig gebruik. Met de herinrichting van de waterhuishouding wordt het watersysteem aangepast aan de natuurfunctie. De volgende concrete doelstellingen worden bereikt:

- Duurzaam herstel van het hydrologische systeem in de Oude Willem waardoor het weer als brongebied van het beekstelsel van de Vledder Aa gaat functioneren;
- bijdragen aan de natuurwaarden in het Natura 2000-gebied op de flanken van de Oude Willem;
- voorwaarden scheppen voor robuuste natuurontwikkeling in de Oude Willem als onderdeel van het Drents Friese Wold;
- voldoende ontwikkelperspectief bieden voor andere in het gebied aangewezen functies zoals het recreatief medegebruik;
- waterberging (400.000 m³).
-

Afbeelding 1.2. Schets Ruimtelijk ontwerp Oude Willem

1.1.3. Procedure en samenhang

In dit watergebedsplan zijn twee besluiten opgenomen, die door het waterschap worden vastgesteld. In het GGOR besluit van de Oude Willem worden de effecten in zowel de provincie Friesland als de provincie Drenthe beschreven, omdat de effecten niet los van elkaar te beschouwen zijn. Het Projectplan Waterwet heeft alleen betrekking op de werkzaamheden, die binnen het beheergebied van waterschap Reest en Wieden vallen. Wetterskip Fryslân neemt voor de maatregelen in haar beheergebied een apart besluit.

Voor de Oude Willem is in januari 2013 een Ruimtelijk ontwerp opgesteld [ref. 1.]. Het Ruimtelijk ontwerp heeft ook ter visie gelegen, waarop reacties zijn binnengekomen. Deze reacties hebben niet geleid tot aanpassing van het ontwerp. Het Ruimtelijk ontwerp is uitgewerkt tot een Plankaart [ref. 2.]. Een concept plan-MER, een Inrichtingsplan Wilg (Wet inrichting landelijk gebied) en een inrichtingsplan van het watersysteem zijn vervolgens opgesteld. Op basis daarvan zijn vervolgens een peilbesluit door het Wetterskip Fryslân en projectplan door Reest en Wieden opgesteld. Al deze besluiten worden gelijktijdig en gezamenlijk ter inzage gelegd, de coördinatie daarvan is in handen van de provincie Drenthe.

Over de aanpassingen van het ontwerp heeft overleg plaatsgevonden met de betrokkenen partijen: provincie Drenthe, provincie Fryslân, gemeente Ooststellingwerf, gemeente Westerveld, waterschap Reest en Wieden, Wetterskip Fryslân, Staatsbosbeheer, recreatieschap Drenthe en het Nationaal Park Drents-Friese Wold. Ideeën, eisen en wensen zijn zo goed mogelijk in dit ontwerp opgenomen.

1.1.4. Randvoorwaarde

In het plangebied zijn enkele woningen, landbouwgronden, infrastructuur en recreatiewoningen aanwezig, zoals in afbeelding 1.1 is weergegeven. Randvoorwaarde voor de hydrologie is dat de omgeving er geen nadelige gevolgen van mag ondervinden. Het watersysteem is dusdanig ontworpen dat er geen nadelige effecten optreden voor de omgeving, waar nodig worden maatregelen getroffen om nadelige effecten tegen te gaan.

1.1.5. Procedure GGOR en Projectplan

In dit watergebedsplan zijn twee besluiten opgenomen, die door het waterschap worden vastgesteld, het GGOR en het Projectplan.

De besluitvorming hiervoor verloopt als volgt.

Het opgestelde ontwerp watergebedsplan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het Dagelijks Bestuur (DB). Het DB zal daarna het ontwerp-watergebedsplan vaststellen. Dit ontwerp-watergebedsplan waarin de twee ontwerpbesluiten zijn opgenomen, wordt gedurende zes weken ter inzage gelegd. Belanghebbenden kunnen gedurende de termijn van de ter inzagelegging hun zienswijze mondeling of schriftelijk kenbaar maken. De zienswijzen worden verwerkt in een reactienota. Hierna doet het DB een voorstel aan het Algemeen Bestuur (AB), waarbij ingekomen zienswijzen zijn meegenomen in de afweging, waarna het AB een goed gemotiveerd besluit neemt. Het AB stelt de besluiten voor GGOR en Projectplan vast.

GGOR:

Op grond van de Provinciale Omgevingsverordeningen van Drenthe en Friesland is GGOR onderdeel van het waterbeheerplan. De bepaling luidt, voor zover van toepassing, als volgt: 'Het beheerplan bevat tenminste het Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime voor de aan het oppervlaktewater en het freatisch grondwater toegekende functies.' Hieruit volgt dat een besluit moet worden genomen over het GGOR, via een partiële herziening van het waterbeheerplan (WBP). Het vastgestelde GGOR-besluit wordt ter goedkeuring gestuurd naar Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe.

Projectplan

Tegen het projectplan staat beroep open. De beroepstermijn is zes weken en begint te lopen op de dag na waarop het besluit is bekendgemaakt. Op het vaststellen van het projectplan in het kader van de Waterwet is de Crisis en Herstel Wet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbenden in het beroepschrift moeten aangeven welke beroepsgronden zij aanvoeren tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd.

1.1.6. Hydrologisch onderzoek

In het GGOR-proces wordt op basis van een belangenafweging het Gewenste of Gewogen Grond- en Oppervlaktewater Regime bepaald. Het maatregelenpakket om GGOR en Peilregime te realiseren wordt vastgelegd in een Projectplan.

Doel van het onderzoek is te bepalen welke effecten de hydrologische ingrepen hebben op bestaande belangen ter plaatse van bestaande bebouwing, wegen en de aangrenzende landbouw. Daarvoor is een hydrologische systeemanalyse uitgevoerd met behulp van het regionale grondwatermodel MIPWA en zijn analytische berekeningen uitgevoerd voor het oppervlaktewatersysteem.

Met het grondwatermodel zijn de effecten berekend op de Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand (GHG), Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG), Gemiddelde Voorjaars Grondwaterstand (GVG) en kwel/wegzijging-situatie van de maatregelen in de Oude Willem. Waar deze effecten negatief bleken te zijn voor de bestaande bebouwing, wegen en of aangrenzende landbouw zijn mitigerende maatregelen bedacht.

Voor het oppervlaktewatersysteem zijn door middel van berekeningen de waterstanden en de dimensies berekend van het watersysteem. Deze zijn getoetst aan de geldende normen voor drooglegging bij de verschillende herhalingstijden.

1.2. Gebiedsbeschrijving

1.2.1. Historie

De Oude Willem wordt gekarakteriseerd als bovenloop en brongebied van het beekdalsysteem van de Vledder Aa. Vóór de ontginningen lag in de Oude Willem een uitloper van het grote Smilder hoogveen en het Fochteloerveen en bestond het uit een hoogveenvlakte geflankeerd door hogere zandgronden waar loofbos op groeide. In het hoogveen binnen de Oude Willem liep een veenstroompje, dat uitmondde in de Vledder Aa [ref. 4.]. Dit bos is in de loop van de eeuwen verdwenen doordat vanuit de esdorpen rondom het bosgebied werd ontgonnen en beweide. Zo ontstonden heidevelden en stuifzanden in het gebied. Volgens overlevering is de naam van het gebied ontleend aan een oude herder, die met zijn schaapskudde hier rondtrok [ref. 5.].

Rond 1830 kwam de landbouwontginning op gang en werd de Tilgrup gegraven, waarop het veenstroompje uitmondde. In 1954 is de Tilgrup vergroot.

1.2.2. Geografische ligging

Het gebied Oude Willem is deels gelegen in de Drentse gemeente Westerveld, en deels in de Friese gemeente Ooststellingwerf. De provinciegrens tussen Friesland en Drenthe loopt langs een deel van de Tilgrup. Afbeelding 1.3 toont de ligging van het plangebied Oude Willem.

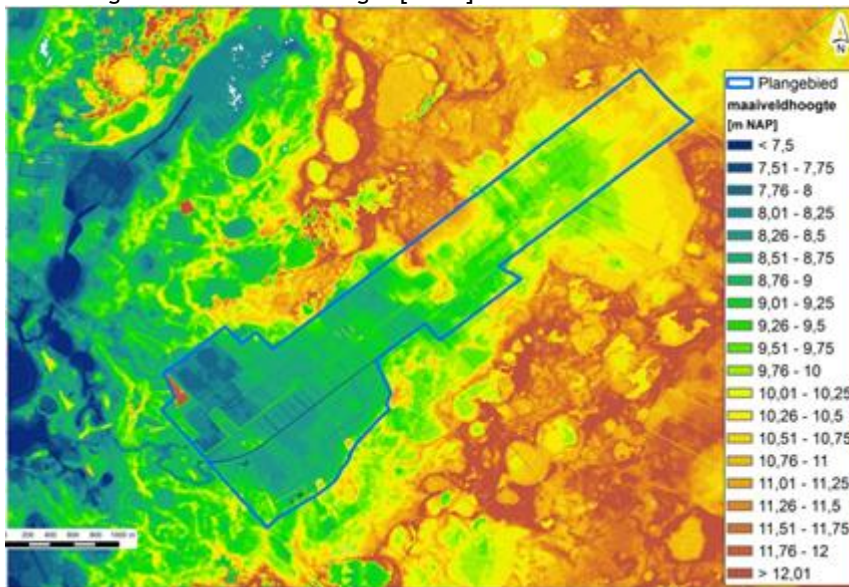
Afbeelding 1.3. Geografische ligging plangebied Oude Willem

1.2.3. Hoogteligging

De maaiveldhoogte is weergegeven in afbeelding 1.4. De lagere ligging van de landbouwenclave ten opzichte van het omringende natuurgebied is goed te zien. Het maaiveld in het projectgebied loopt in noordoostelijke richting op van circa NAP +8 m in het zuidwesten tot circa NAP +11 m in het noordoosten.

Afbeelding 1.4. Maaiveldhoogte [AHN2]

1.2.4. Bodem

Afbeelding 1.5 toont de bodemkaart. Het gebied wordt gekenmerkt door de veenontginning en de daardoor ontstane bodemdaling. Het gebied Oude Willem ligt duidelijk lager dan de omgeving (zie ook maaiveldkaart afbeelding 1.4). Door de veenontginning is het hoogveen verdwenen en bestaat de bodem uit veengrond met veenkoloniaal dek (iWp en iVz), zandgronden en moerige gronden (Hn21 en Hd21).

Afbeelding 1.5. Bodemkaart Oude Willem [ref. 6]

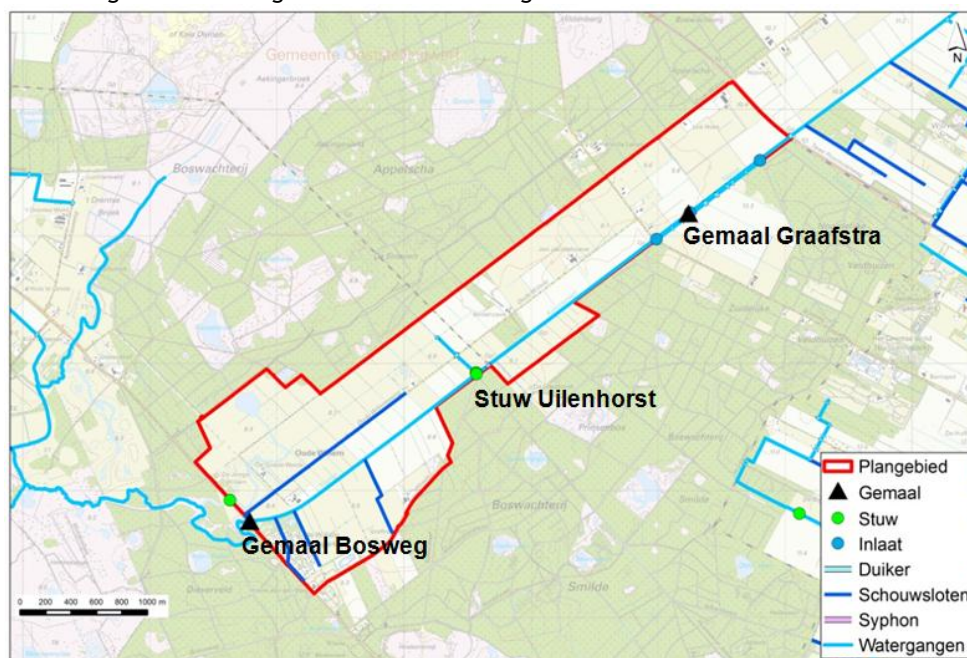

1.2.5. Waterhuishouding

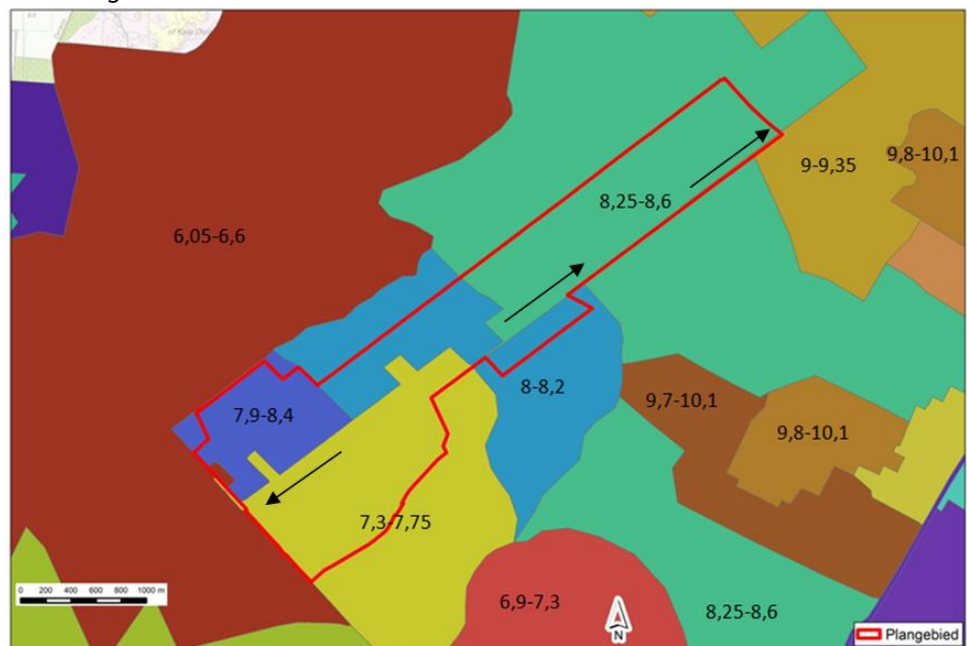
In de huidige situatie is de Oude Willem een landbouwenclave met een sterke ontwatering. De Tilgrup is de hoofdwatergang. Hierin bevinden zich twee gemalen. In het zuiden gemaal Bosweg, waar een minimum en maximum waterpeil van NAP +7,30 m en NAP +7,75 m wordt aangehouden. In het noordoosten gemaal Graafstra, waar een minimum en maximum waterpeil van NAP +8,25 m en NAP +8,60 m wordt aangehouden.

Tussen deze gemalen is in 2000 een waterscheiding gerealiseerd, waardoor het zuidelijk gebied afvoert op de Vledder Aa en het noordoostelijk deel via het veenkoloniale gebied naar de Drentse hoofdvaart. De peilscheiding bevindt zich bij stuw Uilenhorst. In het noordwestelijke peilvak is het gebied reeds natuurlijk ingericht, hier wordt een relatief hoog peil gerealiseerd. In afbeelding 1.6 en 1.7 is respectievelijk het watersysteem en de peilvakken weergegeven.

Afbeelding 1.6. Huidige waterhuishoudkundige situatie Oude Willem

Afbeelding 1.7. Peilvakken Oude Willem

1.2.6. Functies

De meeste percelen zijn verworven door de overheid en worden uitgegeven met tijdelijke pachtcontracten. Deze gronden zullen een natuurfunctie krijgen.

Er zijn nog enkele percelen met een agrarische functie aanwezig (zie afbeelding 1.1). Deze percelen zullen deze functie behouden.

1.3. Relatie met andere besluiten en procedures

Het Water-op-Maat (WOM)-project Middenloop Vledder Aa, fase 1 is opgenomen in het WOM-uitvoeringsprogramma van het waterschap en als zodanig onderdeel van het Waterbeheerplan.

Voor de uitvoering van de Oude Willem moeten diverse procedures doorlopen worden. Deze procedures zijn noodzakelijk om toestemming te krijgen en het project uit te kunnen voeren. Deze paragraaf beschrijft een aantal uitgevoerde toetsingen (vigerende bestemmingsplannen, natuur en archeologie).

1.3.1. Bestemmingsplan

Het plangebied valt onder twee gemeenten: de Drentse gemeente Westerveld en de Friese gemeente Ooststellingwerf.

Voor de gemeente Westerveld is het bestemmingsplan vastgesteld in juli 2012. Hierin zijn de gronden in de Oude Willem bestemd tot 'Agrarisch-2'. Op die gronden ligt een wijzigingsbevoegdheid. Dit betekent dat de burgemeester en wethouders de agrarische bestemming kunnen wijzigen in 'Bos-1' en/of 'Natuur', mits voldaan wordt aan een aantal bepalingen:

- niet eerder toepassen nadat de gronden daadwerkelijk voor natuurontwikkeling zijn verworven of aangewezen;
- wijziging wordt uitsluitend toegepast op basis van een inrichtingsplan dat in elk geval inzicht geeft in de bodemingrepen, gevolgen voor de waterhuishouding en toekomstig landschapsbeeld;
- er een planschadeovereenkomst is gesloten.

Aan de voorwaarde wordt voldaan, waardoor het vigerende bestemmingsplan van de gemeente Westerveld geen belemmering is om de herinrichting van het plangebied uit te voeren.

Voor de gemeente Ooststellingwerf is het vigerende bestemmingsplan 'Bestemmingsplan Buitengebied, correctieve en partiële herziening 2009'. In dit plan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor het wijzigen van gronden met een agrarisch bestemming naar een natuurbestemming.

Tussen de gemeente en de provincie is afgesproken, dat de bestemmingswijziging voor de Oude Willem integraal meegenomen wordt in de actualisatie van het bestemmingsplan buitengebied, waarvan de voorbereidingen binnenkort starten. De planning is dat het geactualiseerde plan in 2016 kan worden vastgesteld. Tot het zover is kan de herinrichting van agrarisch naar natuur (zelfs zonder omgevingsvergunning) plaatsvinden binnen de huidige agrarische bestemming [ref. 11.].

1.3.2. Flora- en Faunawet

Omdat diverse ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd, is het noodzakelijk de maatregelen te toetsen aan de Flora- en faunawet. Door Tonckens Ecologie is in november 2013 een Flora- en faunatoets uitgevoerd [ref. 10.]. In dit onderzoek is het voorkomen van beschermde en bedreigde planten en dieren in en rond het plangebied onderzocht.

In het onderzoek is het voorkomen van een aantal licht beschermde en van een aantal zwaarder beschermde soorten in het plangebied aangetoond.

Voor de licht beschermde soorten geldt een algemene vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals in dit geval de herinrichting van de Oude Willem. Daarnaast zijn de effecten van de maatregelen op de licht beschermde soorten zeer klein. Wel geldt voor de licht beschermde soorten de algemene zorgplicht. De algemene zorgplicht wordt ingevuld door tijdens de werkzaamheden alert te zijn op het voorkomen van beschermde planten en dieren en zo nodig gepaste maatregelen te nemen. Daarnaast wordt regelmatig toezicht gehouden op het werk, door een toezichthouder met kennis van flora en fauna en ecologisch inzicht.

In het plangebied komen ook meerdere beschermde soorten voor, die vallen onder de zwaardere beschermingscategorieën (tabel 2 en 3) van de Flora- en faunawet. Voor de volgende, zwaardere beschermde soorten, wordt een ontheffing aangevraagd van de Flora- en faunawet:

- poelkikker;
- ringslang;
- gewone dwergvleermuis.

Verder wordt voor het tijdstip van de werkzaamheden rekening gehouden met het broedseizoen. De maatregelen ten aanzien van de beschermde soorten worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol, dat onderdeel uitmaakt van het uitvoeringsbestek.

In bijlage I is de natuurtoets van Tonckens Ecologie opgenomen.

1.3.3. Natuurbeschermingswet/Natura 2000

Het plangebied maakt onderdeel uit van het Natura 2000-gebied 'Drents-Friese Wold & Leggelderveld'. Volgens artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 moeten alle plannen, die de kwaliteit van een habitat kunnen verslechteren, of die een verstoring effect kunnen hebben op soorten waarvoor het gebied is aangewezen, getoetst worden op hun gevolgen voor de doelstellingen van het Natura 2000-gebied. De maatregelen, die genomen worden in het gebied, mogen geen negatieve effecten hebben op de doelsoorten van het gebied.

In het door Tonckens Ecologie uitgevoerde onderzoek is geconcludeerd dat de maatregelen, die genomen zullen worden leiden tot een verhoging van de biodiversiteit van het gehele Natura 2000-gebied 'Drents-Friese Wold & Leggelderveld'. Voor de soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, soorten van 'kruidenrijke graslanden en ruigten' zoals de broedvogels draaihal, grauwe klauwier, paapje, roodborsttapuit en de tapuit, verbetert de situatie. Met het verruigen van het voormalige landbouwgebied wordt het areaal kruidenrijk grasland en ruigten uitgebreid. Daarmee wordt nieuwe broedbiotoop gecreëerd voor de beschermde vogelsoorten. Door het meer natuurlijk karakter van het gebied na inrichting wordt dus invulling gegeven aan de behouds- of uitbreidingsdoelen.

1.3.4. Archeologie

Archeologisch Adviesbureau RAAP B.V. heeft advies gegeven over het inrichtingsplan voor de Oude Willem. Het advies is als bijlage bij dit watergebiedsplan opgenomen, in bijlage II.

In tabel 1.1 is het archeologisch advies per voorgenomen ingreep samengevat.

Tabel 1. Samenvatting archeologisch advies [ref. 9.]

ingreep	effect archeologie	advies
dempen en verondiepen van de Tilgrup/Kolonievaart	geen nadelig effect op het bodemarchief	vanuit archeologisch oogpunt is geen bezwaar tegen deze werkzaamheden, mits voor deze werkzaamheden grond wordt gebruikt, die vrijkomt bij een van de andere werkzaamheden, of grond uit het reeds archeologisch onderzochte noordwestelijke deel van het plangebied. Als dat gedaan wordt dan is archeologisch vervolgonderzoek niet nodig
te handhaven kades verlagen	geen nadelig effect op het bodemarchief	vanuit archeologisch oogpunt is geen bezwaar tegen de werkzaamheden. Archeologisch vervolgonderzoek is niet nodig
aan te leggen kades/grondwallen	geen nadelig effect op het bodemarchief	vanuit archeologisch oogpunt is geen bezwaar tegen deze werkzaamheden, mits hiervoor alleen de grond gebruikt wordt die vrijkomt bij het aanleggen van de slenk, de nieuwe en aan te passen watergangen en/of de te verlagen kades, of grond uit het reeds archeologisch onderzochte noordwestelijke deel van het plangebied, en de bodem onder de nieuwe kades niet eerst op de een of andere wijze wordt verstoord (bijvoorbeeld door frezen). Als aan deze voorwaarden wordt voldaan, is archeologisch vervolgonderzoek niet nodig
stuw	geen nadelig effect op bodemarchief	vanuit archeologisch oogpunt is geen bezwaar tegen de werkzaamheden. Archeologisch vervolgonderzoek is niet nodig
duikers (of mogelijk voorden)	de aanleg kan leiden tot schade aan het bodemarchief	ondanks dat er schade kan ontstaan aan het bodemarchief wordt geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. Dit omdat het om ingrepen van zeer beperkte omvang gaat en omdat de grond direct onder de wegen waarschijnlijk al verstoord is als gevolg van de aanleg van het vermoedelijke oude wegcunet
nieuwe en aan te passen watergangen	de aanleg van nieuwe watergangen en het herprofilen van bestaande watergangen kunnen leiden tot schade aan het bodemarchief. Het verondiepen van bestaande watergangen is op zichzelf niet schadelijk voor het bodemarchief	vanuit archeologisch oogpunt is geen bezwaar tegen deze werkzaamheden, mits voor deze werkzaamheden grond wordt gebruikt, die vrijkomt bij een van de andere werkzaamheden, of grond uit het reeds archeologisch onderzochte noordwestelijke deel van het plangebied. Als dat gedaan wordt dan is archeologisch vervolgonderzoek niet nodig ter plaatse van de geherprofileerde en de nieuwe sloten wordt archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd (zie hieronder)
slenk	de aanleg van de slenk kan leiden tot schade aan het bodemarchief, al wordt de slenk voor een groot deel aangelegd in de bestaande bouwvoor waarin geen archeologische waarden in situ te verwachten zijn, waardoor de impact van deze ingreep beperkt blijft	ter plaatse van slenk wordt archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd (zie hieronder)

Archeologisch vervolgonderzoek

Het archeologisch vervolgonderzoek wordt geadviseerd voor:

1. de geherprofileerde sloten en nieuwe sloten;
2. de slenk.

In de studie van RAAP wordt geadviseerd voor deze onderdelen een 'archeologische inspectie achteraf' uit te voeren. Dit wordt zinvoller geacht dan een archeologisch booronderzoek en zal bovendien minder tijd kosten en daardoor goedkoper zijn. De locaties van het onderzoek zijn aangegeven in figuur 8 van het bijgevoegde onderzoek (bijlage I).

De archeologische inspectie moet uiterlijk binnen twee weken nadat een bepaald slenkdeel, of een bepaalde watergang is aangelegd of geherprofileerd, uitgevoerd worden (dus nadrukkelijk niet pas nadat alle civieltechnische werkzaamheden afgerond zijn). De te inspecteren taluds en vlakken moeten namelijk nog voldoende 'vers' zijn.

De verse taluds en het vers ontgraven vlak worden gecontroleerd. Op een kaart (schaal 1:5000) wordt aangegeven waar nog sprake is van (resten van) een podzolbodem en/of veen of beekdalafzettingen en waar aanwijzingen (archeologische indicatoren) voor eventuele archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Alleen daar waar sprake is van veen en/of beekdalafzettingen wordt het vlak/talud met behulp van een metaaldetector onderzocht. Archeologisch relevante metaalvondsten en eventuele blootliggende vondsten en vondstconcentraties worden gedocumenteerd en geborgen en aangemeld en gedeponeerd conform de richtlijnen van de KNA 3.3. Van de archeologische inspectie wordt verslag gedaan in een rapport dat voldoet aan de KNA-eisen. Dit rapport bevat de nette versie van bovengenoemde veldkaart, op schaal 1:5000. In dit rapport wordt tevens op grond van de veldwaarnemingen beredeneerd aangegeven of en waar de archeologische verwachting voor steentijdnederzettingen en voor beekdalgerelateerde fenomenen moet worden bijgesteld.

Als bij het uitvoeren van de inrichtingswerkzaamheden archeologische vondsten (zowel objecten als grondsporen) worden gedaan, dient de betreffende provinciaal archeoloog en de betreffende gemeente/gemeentelijk archeologische adviseur direct te worden ingelicht. Dit is een wettelijke verplichting.

1.3.5. Overige vergunningen

De volgende vergunningen en meldingen dienen aangevraagd cq gemeld te worden:

- melding ontgravingen provincie Drenthe;
- omgevingsvergunning kappen of melding Boswet (gemeente of ministerie EZ);
- Nb-wet vergunning provincie Drenthe en Fryslan;
- Flora- en faunawet vergunning (ministerie EZ);
- ontheffing stiltegebied provincie Drenthe en Fryslan;
- APV-ontheffing of omgevingsvergunning (voor het uitvoeren van werkzaamheden aan een gemeentelijke weg).

1.4. Ontwikkelingen omgeving Oude Willem

1.4.1. Inrichtingsplan middenloop Vledder Aa

De slenk en de Tilgrup monden uit in de Vledder Aa. De Middenloop van de Vledder Aa wordt in het voorjaar van 2014 ontwikkeld tot natuur en een natuurlijke beek.

1.4.2. Waterwinning Terwisscha

De onttrekking van waterwinning Terwisscha zorgt voor een grondwaterstandsdeling in een cirkel met een straal van 5 km rondom de winlocatie. Het gebied Oude Willem ligt circa 3,5 km ten zuidoosten van de winlocatie.

Er is in het verleden besloten de waterwinning te verplaatsen in noordelijke richting onder een potkleiformatie, zodat de invloed op de omgeving sterk zou verminderen. Ook het halveren van de waterwinning is in beeld. Dit zou leiden tot een aanzienlijke verbetering van de huidige situatie (minder verdroging).

Het verplaatsen, evenals het halveren van de waterwinning is lastig. Er zijn in Friesland weinig geschikte alternatieven voorhanden en het is bovendien kostbaar. Mocht de waterwinning verplaatst of gehalveerd worden, dan levert dat een positieve bijdrage aan de hydrologische situatie van de Oude Willem in de vorm van een grotere afvoer en meer inundatie in het beekdal.

Voor het ontwerp en onderhavig watergebiedsplan is uitgegaan van het halveren van de waterwinning bij Terwisscha.

2. GGOR Oude Willem

2.1. Inleiding

Uitgangspunt van het waterschap is in het gehele beheergebied de waterhuishouding zo goed mogelijk af te stemmen op de functies. Om het GGOR (Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime) te kunnen realiseren worden Water-Op-Maat-projecten (WOM-projecten) uitgevoerd in gebieden waar de waterhuishouding nog niet voldoende is afgestemd op de functie.

Onderdeel van deze WOM-projecten is het doorlopen van het GGOR-proces. Werkwijze bij het bepalen van het GGOR is allereerst het bepalen van het actuele en het optimale grond- en oppervlakteregime van het gebied (respectievelijk AGOR en OGOR). Daarna volgt de afweging van belangen en wordt het GGOR voor het betreffende gebied vastgesteld. Ook de kosten van mogelijke maatregelen spelen daarbij een belangrijke rol. In dit deel van het Watergebiedsplan wordt toegelicht wat de uitkomst is van het GGOR-proces dat voor dit gebied is doorlopen en voor welk GGOR is gekozen.

Onderdelen van een GGOR-besluit zijn:

De grond- en oppervlaktewatersituatie (verdeeld naar ruimte en tijd), die in een gebied wordt nagestreefd. Deze situatie wordt uitgedrukt in:

- de gemiddeld hoogste grondwaterstand (ghg);
- de gemiddeld laagste grondwaterstand (glg) en;
- de gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand (gvg);
- de te hanteren oppervlaktewaterpeilen;
- de termijn van realisatie.

In het inrichtingsplan Oude Willem (opgenomen als achtergronddocument) zijn de volgende zaken opgenomen:

- de afweging, die ten grondslag ligt aan het tot stand komen van het uiteindelijke inrichtingsplan en het doorlopen proces;
- beschrijving van de maatregelen om tot het GGOR te komen;
- de inrichting van de watergangen, de (grond)waterkwaliteit en de benodigde afvoer van water.

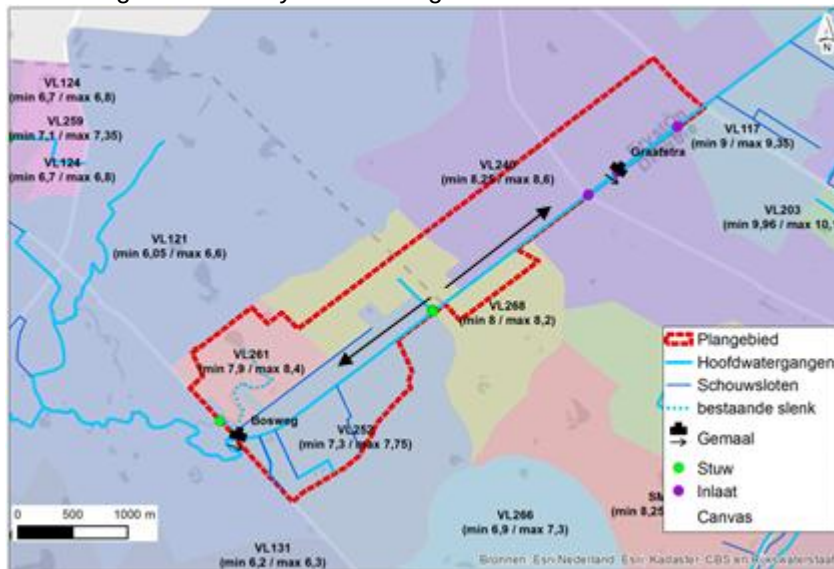
2.2. Actuele grond- en oppervlaktewaterregime (AGOR)

Het AGOR staat voor de huidige situatie van grond- en oppervlaktewater.

2.2.1. Oppervlaktewater

In de huidige situatie is de Oude Willem een landbouwenclave met een sterke ontwatering. De Tilgrup is de hoofdwatgang. Hierin bevinden zich twee gemalen, die de waterpeilen controleren. Tussen deze gemalen is in 2000 een waterscheiding gerealiseerd, waardoor het zuidelijk gebied afvoert op de Vledder Aa en het noordoostelijk deel via het veenkoloniale gebied naar de Drentse hoofdvaart. De peilscheiding bevindt zich bij stuw Uilenhorst. In het noordwestelijke peilvak is het gebied reeds natuurlijk ingericht, hier wordt een relatief hoog peil gerealiseerd. Afbeelding 2.1 toont het watersysteem van het plangebied in de huidige situatie met de huidige peilen.

Afbeelding 2.1. Watersysteem huidige situatie

2.2.2. Grondwater

In bijlage IV.1 zijn kaarten opgenomen met de grondwaterstand in de referentiesituatie. Er zijn kaarten gepresenteerd van de gemiddelde grondwaterstand, van de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG), de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG), de gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand (GVG) en de kwel/infiltratie flux van en naar het 1^e watervoerende pakket. De kaarten geven de grondwatersituatie weer voor de referentiesituatie, zoals deze door het voor de Oude Willem aangepaste MIPWA v1-model zijn berekend [ref. 7.].

In de GHG-situatie is de grondwaterstand in een groot deel van de Oude Willem circa 0,25 m tot 0,75 m onder maaiveld. Meer naar de flanken van het gebied neemt de grondwaterstanddiepte toe tot waarden van 2 m en dieper. De Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG) is in de Oude Willem tussen de 0,75 m en 1,50 m onder maaiveld. Ook in de gemiddeld laagste standen is op de flanken een grondwaterstand dieper dan 2 m aanwezig. Het gebied is voornamelijk een infiltratiegebied, waarbij infiltratie optreedt over de 1^e en 2^e scheidende laag. Slechts bij een aantal sloten en bij de Tilgrup in de Oude Willem vindt kwel plaats.

2.3. Gewogen grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR)

Bij het GGOR-onderdeel is een afweging gemaakt waarbij rekening is gehouden met de doelen. Enerzijds een zo optimaal mogelijke inrichting van de functie natuur en anderzijds het beperken van de effecten op overige functies binnen en buiten het projectgebied.

In onderstaande subparagrafen zijn eerst de verschillende doelen beschreven. Vervolgens is het effect van de maatregelen op de doelen geanalyseerd.

2.3.1. Doelen en functies

Natuur

De habitattypen van het Drents-Friese Wold zijn voornamelijk typen van voedselarme zandgronden, die te lijden hebben gehad van verdroging en vermesting [ref. 10.]. De verdroging wordt veroorzaakt door de ontwatering ten behoeve van landbouw en bebouwing en door de grondwaterwinning van Terwisscha.

De hoofdwatgang de Tilgrup en de lage gehanteerde waterpeilen zorgen ervoor dat de grondwaterstanden laag zijn en kwel niet aan het maaiveld komt. De Tilgrup werkt drainerend op de omgeving. Door de winning bij Terwisscha te halveren, de Tilgrup te dempen en deels te verondiepen en de ontwatering via de ondiepere slenk te laten verlopen en daarnaast de en greppels te dempen, zal de grondwaterstand in het beekdal en op de flanken hoger komen te staan en wordt verdroging van de natuur tegengegaan

Bebouwing, landbouw en wegen

Tegelijk met het realiseren van de doelen voor natuur moet aan de eisen van bebouwing, landbouw en wegen voldaan blijven worden. Voor de functies bebouwing, landbouw en wegen zijn twee eisen te onderscheiden:

1. vanuit het oppervlaktewater is de drooglegging van belang. Bij een 50 % maatgevende afvoer (deze komt vijftien tot twintig dagen per jaar voor), dient de drooglegging 1 m te zijn. Een uitzondering hierop is de Oude Willemsweg. In overleg met de gemeente is afgesproken een drooglegging van 0,70 m toe te staan, omdat een grotere drooglegging hier niet mogelijk is;
2. vanuit het grondwater is het van belang dat bij het gemiddeld hoogste grondwater (GHG) het grondwater niet hoger komt dan 0,70 m ten opzichte van de drempels, de bebouwing en de wegen. De ontwateringsdiepte moet dus minimaal 0,70 m zijn.

2.3.2. Effecten maatregelen

In 2012 is in het kader van verdrogingbestrijding in het Drents-Friese Wold een grondwatermodel opgesteld voor de Oude Willem [ref. 7.]. Dit grondwatermodel is gemaakt op basis van het regionale model MIPWA en is lokaal aangepast en geverifieerd. Door het Wetterskip Fryslân zijn in 2014 nieuwe berekeningen gemaakt met het grondwatermodel Oude Willem. In deze nieuwe berekeningen is een aangepast maatregelenpakket doorgerekend, dat is vastgesteld door de projectgroep. In dit maatregelenpakket zijn de effecten van de inrichtingsmaatregelen in Oude Willem berekend. Tevens is in de scenarioberekening de halvering van het debiet van waterwinning Terwisscha meegenomen.

In afbeelding 2.2 en bijlage III is de plankaart opgenomen met daarop de maatregelen. Naast de maatregelen in de weergegeven plankaart worden ook alle greppels in het plangebied gedempt.

Effect maatregelen op natuur

Bijlage IV.2 toont de gemiddelde grondwaterstand, de GxG en de kwel/infiltratie na invoeren van de maatregelen. In bijlage IV.3 zijn de verschillen ten opzichte van de referentie situatie op kaart weergegeven.

Uit de kaarten van bijlage IV.3 blijkt, dat er een verhoging optreedt van de freatische grondwaterstand als gevolg van de inrichtingsmaatregelen. Dit is het gecombineerde effect van de afname van de waterwinning en van het grotendeels dempen van de Tilgrup in Oude Willem.

In het gebied Oude Willem bedraagt de verhoging van de GHG circa 10-40 cm, de verhoging van de GLG bedraagt circa 10-20 cm. Ter plaatse van de gedempte Tilgrup is de vernatting het grootst, de GHG neemt lokaal meer dan 60 cm toe.

In de omgeving van de waterwinning treedt een verhoging op van de grondwaterstand met 10 cm tot 40 cm. Het invloedsgebied van de grondwatereffecten strekt zich uit tot circa 5 km buiten de waterwinning.

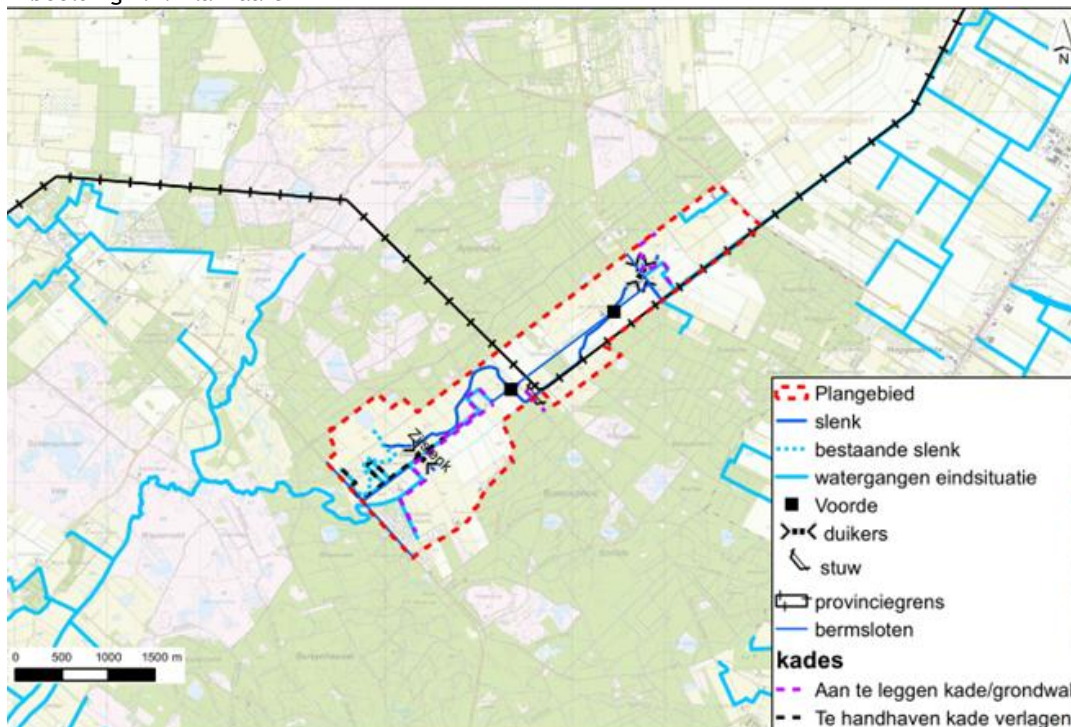
In het merendeel van het gebied treedt een lichte toename op van de inzigingsflux, als gevolg van de vernatting. Ter plaatse van de gedempte Tilgrup is de toename van de infiltratie het grootste.

Als gevolg van de maatregelen stijgt de grondwaterstand, waardoor de verdroging kan worden tegengegaan. Door de maatregelen uit te voeren kan worden voldaan aan de doelstelling voor de natuur.

Effect maatregelen voor bebouwing, landbouw en wegen

Om aan de droogleggingseisen voor bebouwing, landbouw en wegen te kunnen voldoen is een aantal maatregelen doorgerekend. Voor de afwatering van de agrarische en bebouwde percelen worden de watergangen W1, 5, 6, 7, 8 en 13 aangepast of (deels) gegraven (zie afbeelding 2.2). Ook komt er een nieuwe watergang (W14) voor de afwatering van het agrarische perceel in het zuidwesten van het projectgebied. Voor de wegen blijven de bermsloten deels gehandhaafd en blijft de afvoer van de bermsloten gehandhaafd.

Afbeelding 2.2. Plankaart

In het zuiden blijft de waterhuishouding behouden en worden dezelfde waterpeilen gehandhaafd door gemaal Bosweg, zie afbeelding 2.3. Aan de rand bevinden zich twee woningen. Voor deze woningen blijft de huidige waterhuishouding gehandhaafd. Doordat het watersysteem in tact blijft en de peilen hetzelfde blijven zal er geen effect zijn op de oppervlaktewaterstanden binnen deze contouren. Daarnaast wordt het gebied beschermd door kaden, waardoor het gebied niet kan overstroomen door de hogere waterstanden in en rondom de slenk. In tabel 2.1 is de berekende waterstand, die eens per 100 jaar voorkomt, weergegeven. De waterstand blijft 30 cm onder de kadehoogte. Alleen bij het fietspad ligt de kade niet 30 cm boven de T100 waterstand, omdat water hier juist beperkt tegengehouden mag worden. Bij NAP +9,50 m moet de kade overstroomen, om te hoge waterstanden bij Bosweg-Noord te voorkomen.

Tabel 2. Kadehoogten (NAP) t.o.v. T100 waterstanden

locatie	waterstand T100	kadehoogte	verschil
Bosweg-Noord	+9,90	+10,20	0,3
Bosweg-Zuid	+9,10	+9,40	0,3
fietspad	+9,50	+9,50	0

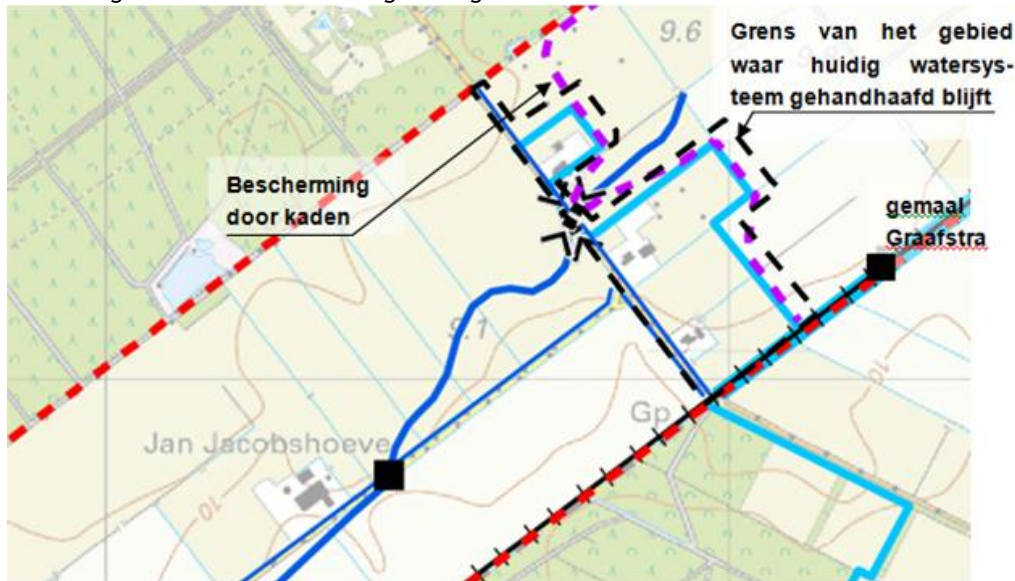
Bij de percelen langs Bosweg-Noord geldt ongeveer hetzelfde. Hier wordt het huidige watersysteem in tact gelaten en blijft de afvoer op gemaal Graafstra gehandhaafd, zie afbeelding 2.4. Ook hier worden de percelen omgeven door kaden, waardoor het gebied niet kan overstroomen door de hogere waterstanden in en rondom de slenk.

Omdat de waterpeilen gelijk blijven blijft de drooglegging van 1 m gehandhaafd, behalve bij het middendeel van de Oude Willem. Hier neemt de drooglegging af tot ongeveer 70 cm, zoals in paragraaf 2.3.1 beschreven is.

Afbeelding 2.3. Waterhuishouding zuiden

Afbeelding 2.4. Waterhuishouding Bosweg noord

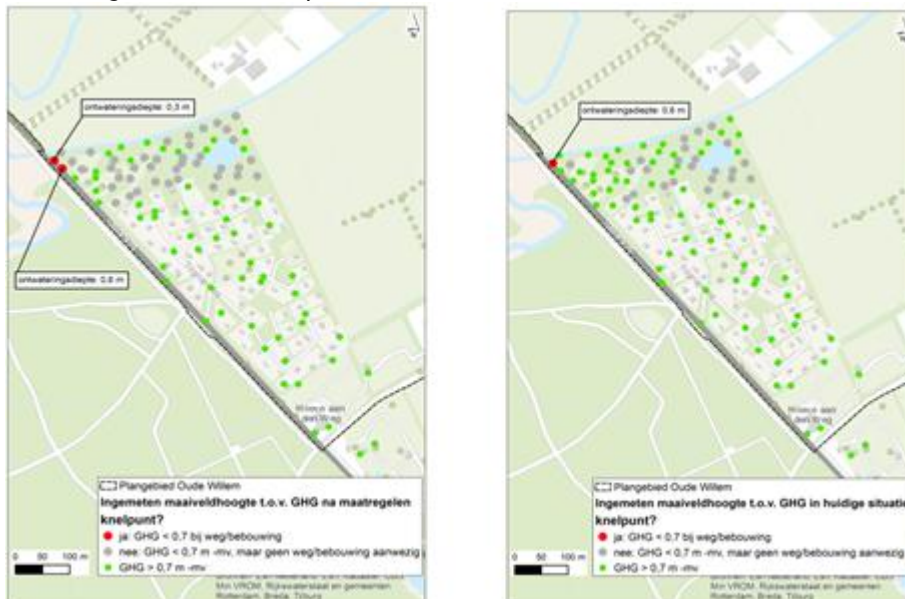

De tweede eis met betrekking tot de bebouwing, landbouw en wegen is dat de ontwateringsdiepte minimaal 0,70 m blijft. Voor zowel bebouwing, landbouw en de wegen is de ontwateringsdiepte bepaald na de maatregelen.

Bebouwing

Van de recreatiewoningen aan de zuidkant van het plangebied en van een drietal woningen langs de Oude Willem (nummer 11, 12 en 15) is de hoogte van het maaiveld en de drempelhoogte ingemeten. Deze hoogten zijn vergeleken met de GHG voor zowel de huidige situatie, als de toekomstige situatie. Afbeelding 2.5 toont de locaties waar de GHG binnen 0,7 m aan maaiveld staat. Aan de linkerzijde is de huidige situatie getoond. Deze berekende GHG is vergeleken met de 2 aanwezige peilbuizen in het recreatiepark. De berekende grondwaterstanden komen goed overeen met de gemeten grondwaterstanden en laten dus een representatief beeld zien. Rechts is de situatie na maatregelen weergegeven. De GHG blijft meer dan 0,7 m onder maaiveld. Alleen bij de weg is het grondwater ondieper gekomen. Indien nodig zullen er mitigerende maatregelen genomen worden, zoals het verbeteren van de drainage. De grondwaterstand wordt gemonitord om de verandering van de grondwaterstand waar te kunnen nemen.

Afbeelding 2.5. GHG ten opzichte van maaiveld

Afbeelding 2.6 toont de woningen langs de Oude Willem. Bij deze woningen is de drempelhoogte ook na de maatregelen > 0,7 m boven de GHG.

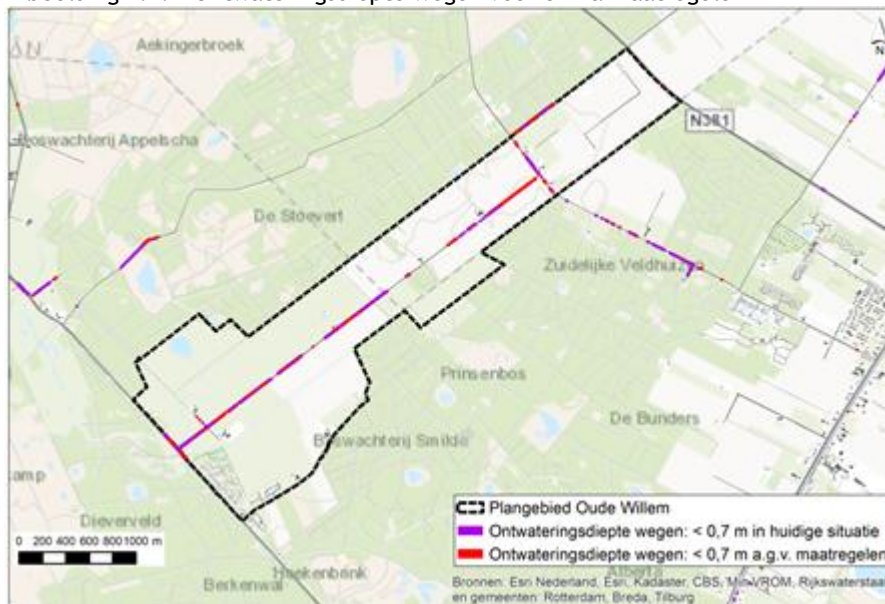
Afbeelding 2.6. Drempelhoogten ten opzichte van GHG

Wegen

Voor de wegen geldt een ontwateringseis van 0,7 m. Afbeelding 2.7 toont de wegen waar niet aan de ontwateringseis wordt voldaan volgens de modelberekeningen. Door de aanwezigheid van de bermloten wordt echter verwacht dat de ontwatering voldoende blijft. De paars gekleurde delen van de wegen voldoen in de huidige situatie al niet aan de droogleggingseis. De rood gekleurde delen van de wegen zijn plekken waar als gevolg van de maatregelen de ontwateringseis niet meer wordt gehaald. Indien blijkt dat de ontwatering toch onvoldoende is en tot negatieve effecten leidt zullen mitigerende maatregelen genomen worden.

Afbeelding 2.7. Ontwateringsdiepte wegen voor en na maatregelen

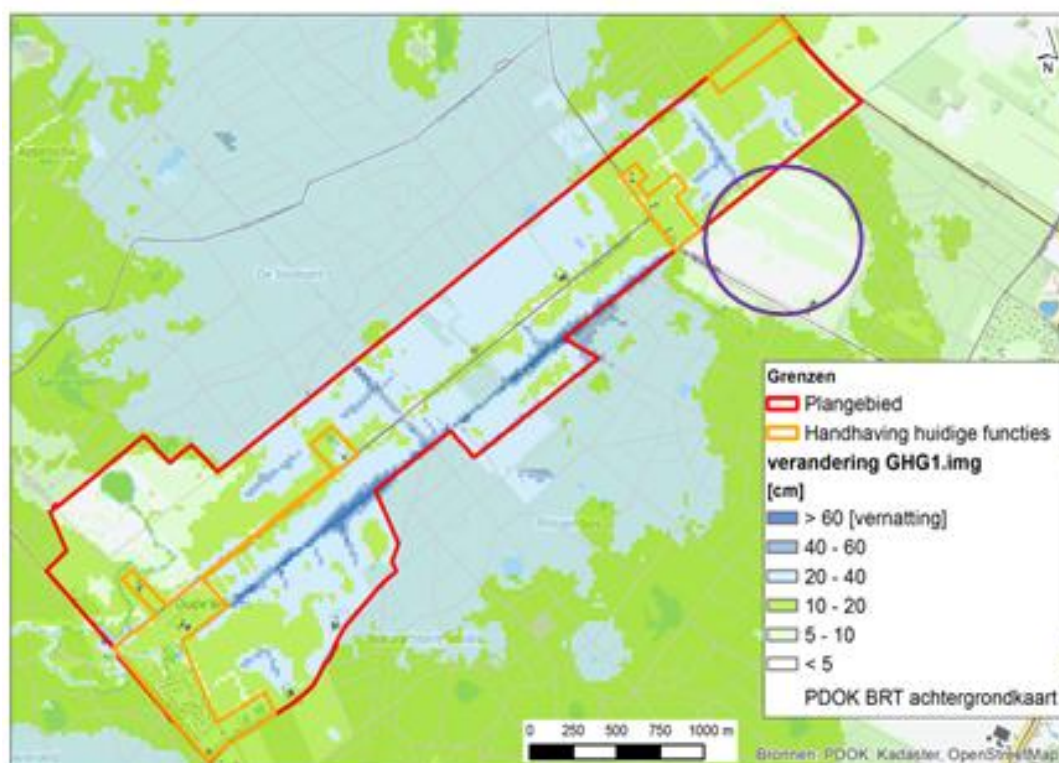
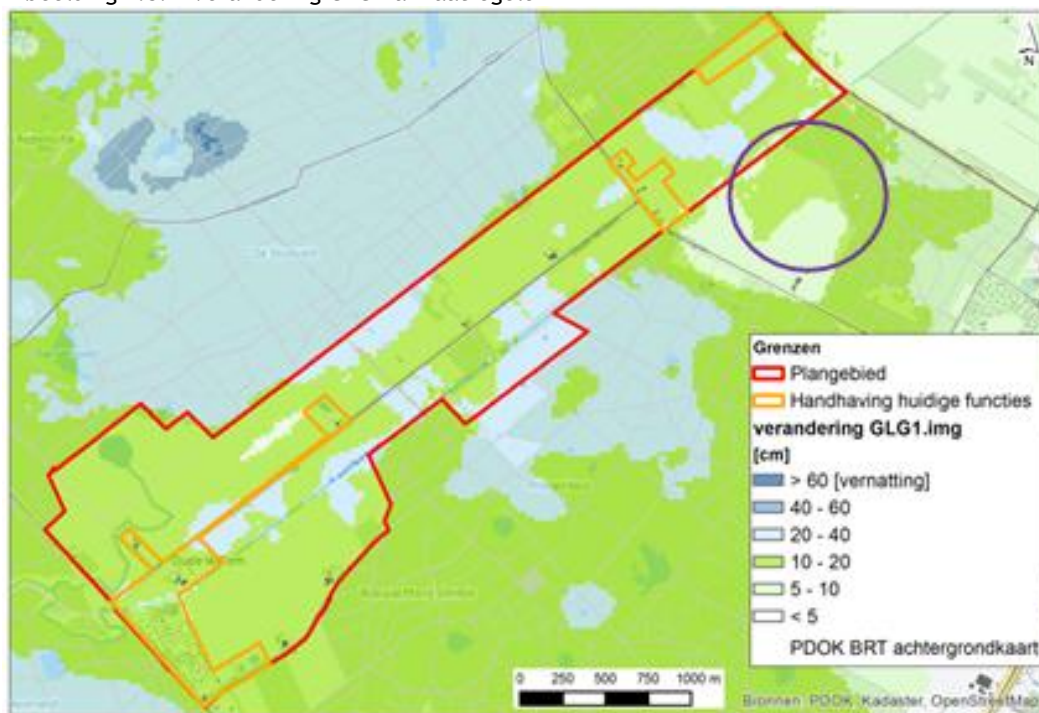
Landbouw

Voor een aantal percelen binnen het plangebied blijft de huidige functie gehandhaafd. Een aantal percelen heeft als huidige functie landbouw. Deze landbouwpercelen blijven dus ook in de toekomstige situatie in gebruik voor landbouw. In afbeelding 2.8 is de verandering van de GLG en de GHG aangegeven. Tevens is de ligging van de percelen, waar de huidige functie gehandhaafd blijft, aangegeven.

Binnen het plangebied, zie afbeelding 2.8, stijgt zowel de GLG als de GHG met circa 10 cm tot 20 cm in de percelen waar de huidige functie gehandhaafd blijft. In de huidige situatie staat de grondwaterstand relatief diep onder maaiveld (GHG circa 50 cm-mv, GLG circa 120 cm-mv). Het landgebruik is agrarisch gras. Verwachting is dat voor dit type landgebruik een stijging van de grondwaterstand van circa 10 cm tot 20 cm geen nadelige gevolgen geeft.

In de paarse cirkel is een landbouwgebied aangegeven buiten het plangebied. Dit gebied is en blijft in gebruik als akkerbouwgrond (LGN6). In dit gebied stijgt de grondwaterstand in de GLG-situatie circa 10 cm. In de GHG-situatie stijgt de grondwaterstand hier circa 5 cm. In de huidige situatie is de GLG circa 120 tot 150 cm onder maaiveld, de GHG circa 50 cm 70 cm-mv. Door de aanwezige drainage op het perceel wordt verwacht dat de stijging van de GHG geen nadelig effect heeft.

Afbeelding 2.8. Verandering GxG na maatregelen

2.4. Waterbeheer 21^e eeuw

Water vasthouden

In de Oude Willem is ruimte om water vast te houden in extreme situaties. Dit heeft als effect dat de benedenstrooms liggende gebieden minder belast worden. Het water vasthouden wordt mogelijk gemaakt door de aanleg van kades en afvoerconstructies bij stuw Uilenhorst en bij de huidige afvoerconstructie bij de Bosweg-Zuid.

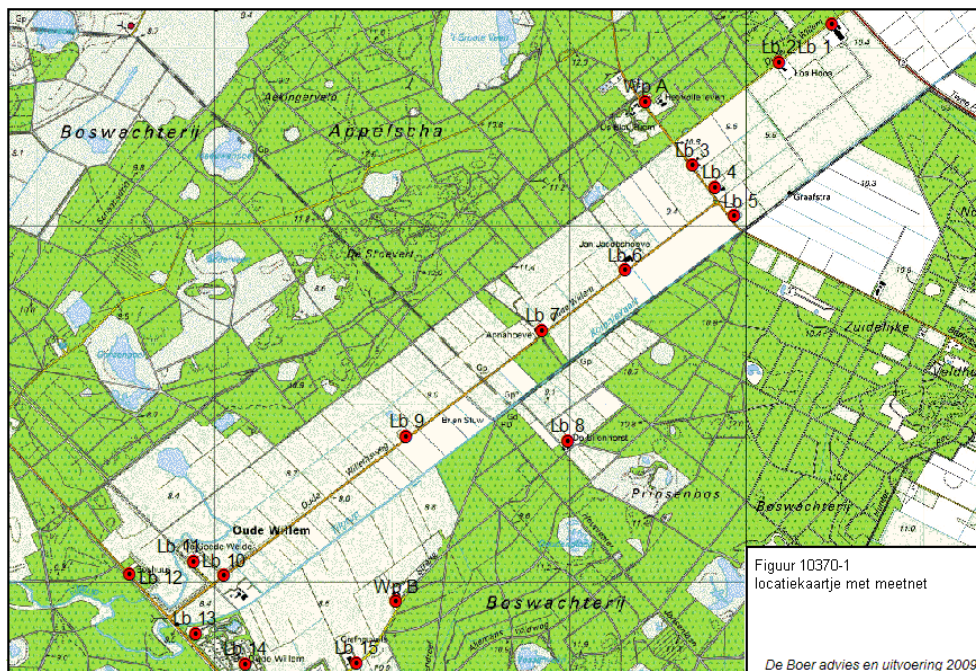
Voor bebouwing geldt dat het vasthouden van water niet mag leiden tot inundatie. Daarom worden kades aangelegd om het water tegen te houden.

Het inundatievolume bij neerslag, die eens per 100 jaar optreedt (T100), is ongeveer 670.000 m³. Dit is meer dan de opgave van 400.000 m³.

2.5. Monitoring

In 2009 is een hydrologisch meetnet ingericht om de effecten van de veranderingen in het gebied Oude Willem te kunnen meten. Afbeelding 2.9 toont de ligging van de peilbuizen. Het meetnet wordt voortgezet en zal gebruikt worden om te monitoren hoe de grondwaterstanden zich ontwikkelen.

Afbeelding 2.9. Meetpunten grondwatermeetnet

Daarnaast zal de oppervlaktewaterstand gemonitord worden bij:

- afvoerconstructie Bosweg-Zuid;
- stuw Uilenhorst;
- duiker Bosweg-Noord.

3. Projectplan Waterwet Oude Willem

3.1. Aanleg en wijziging waterhuishouding Oude Willem

3.1.1. Inleiding

Het waterschap Reest en Wieden is belast met de zorg voor het watersysteem in zijn beheersgebied. Deze zorg omvat het kwantiteits- en kwaliteitsbeheer van het oppervlaktewater, het beheer van de waterkeringen, het kwantiteitsbeheer van het grondwater en de zuivering van stedelijk afvalwater.

De Waterwet en de op grond van deze wet vastgestelde Waterverordening schrijven voor dat het waterschap Reest en Wieden met betrekking tot het beheer van het watersysteem een beheerplan opstelt. Het waterschap Reest en Wieden heeft in het waterbeheerplan 2010-2015 de doelen en de maatregelen voor de periode met ingang van 22 december 2009 vastgelegd. Hieronder valt de herinrichting van het gebied de Oude Willem. Met de realisatie van dit project wordt het GGOR vastgelegd en EHS gerealiseerd. Daarnaast is er ruimte om ongeveer 670.000 m³ water vast te houden.

3.1.2. Aanleiding en doel

Het gebied is aangewezen in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) als toekomstig natuurgebied en maakt onderdeel uit van het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld.

De huidige waterhuishouding is vanuit het verleden nog grotendeels afgestemd op landbouwkundig gebruik. Waterschap Reest en Wieden wil het gebied inrichten als natuurgebied. Er wordt herstel nagestreefd van de natuurlijke waterhuishouding en een geleidelijke overgang tussen het bos op de hogere gronden en de lagere delen in de Oude Willem. Er worden doelen gerealiseerd op het terrein van Waterbeheer 21^e eeuw, de Kaderrichtlijn Water en het Gewogen Grond en Oppervlaktewaterregime. Het beleid is gericht op volledig beekherstel, waarbij de Oude Willem als bovenloop en brongebied van de Vledder Aa zal worden ontwikkeld. Het herstel levert een belangrijke bijdrage aan de voeding van de beek met schoon water en hiermee het vergroten van de stroomsnelheid van de beek. Hierdoor wordt ook de ontwikkeling van de gewenste natuurdoeltypen mogelijk.

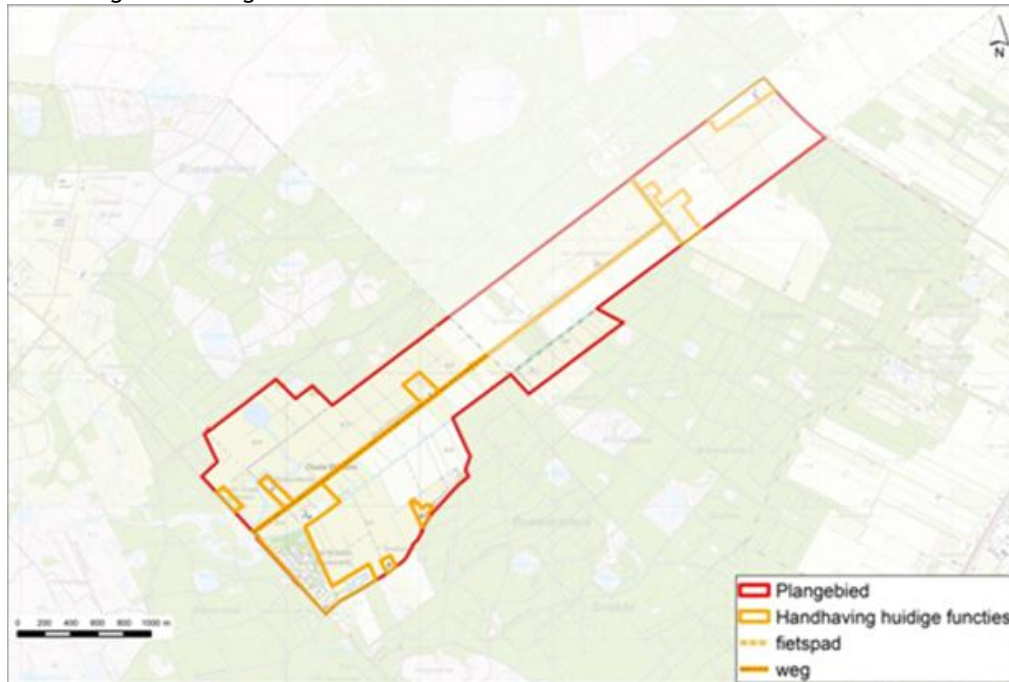
Het Nationaal Park Drents Friese Wold is aangemerkt als één van de top 10 verdroogde gebieden in Drenthe. De realisatie van het plan heeft als resultaat dat de grondwaterstand in het gebied zelf en in de aangrenzende natuurgebieden zal stijgen.

Voor de realisatie van het plan is het Inrichtingsplan Oude Willem opgesteld. In dit Inrichtingsplan zijn de maatregelen uitgewerkt.

3.1.3. Ligging en begrenzing plangebied

De landbouwenclave Oude Willem ligt in het Nationaal Park Drents-Friese Wold. Het plangebied (zie afbeelding 3.1) is circa 450 hectare groot. Daarvan ligt globaal 250 hectare in de provincie Drenthe en het beheergebied van waterschap Reest en Wieden en 200 hectare in de provincie Fryslân en het beheergebied van wetterskip Fryslân. Onderhavig projectplan heeft alleen betrekking op de werkzaamheden binnen het beheergebied van Reest en Wieden.

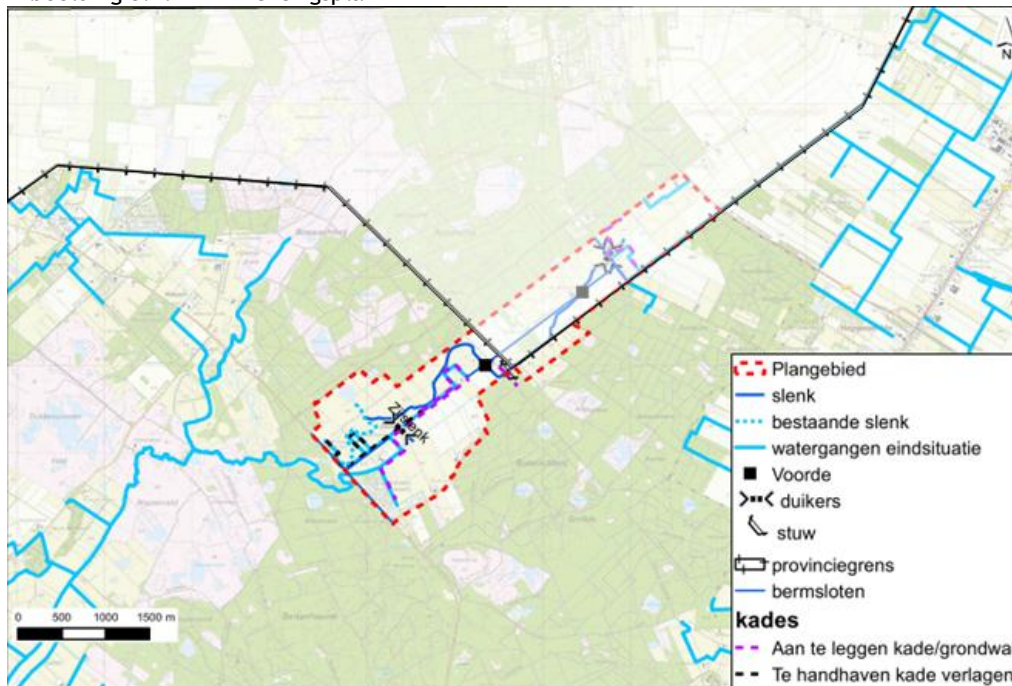
Afbeelding 3.1. Plangebied Oude Willem

3.1.4. Beschrijving van de waterstaatswerken

De werken, die uitgevoerd worden zijn op onderstaande maatregelenkaart aangegeven. Het inrichtingsplan is weergegeven in afbeelding 3.2 en bijlage III. Tekeningen van het ontwerp zijn in bijlage V opgenomen. Het inrichtingsplan is een nadere uitwerking van het Ruimtelijk Ontwerp en de Plankaart van DLG [ref. 8.]. De Tilgrup zal grotendeels worden gedempt en er wordt een slenk gerealiseerd. De slenk volgt de laagtes van het projectgebied en krijgt daardoor een natuurlijk karakter. De slenk is ondiep en kan droogvallen. Alle greppels in het plangebied worden gedempt, met uitzondering van de bermsloten die behouden blijven, conform afbeelding 3.2. Daarnaast wordt de waterhuishouding aangepast om effecten op de omgeving te voorkomen.

Afbeelding 3.2. Inrichtingsplan

De slenk, inclusief de zijslenk, de voorde en de duiker worden opgenomen in de legger. De delen van de Tilgrup die gehandhaafd blijven en de stuw Uilenhorst wordt gewijzigd in de legger. Ook de knijpconstructie bij de Bosweg-Zuid wordt in de legger gewijzigd.

De zijwatergangen worden niet als schouwsloten opgenomen, omdat de basisafvoer onder de norm is van 10 l/s is.

Slenk

De slenk ontspringt in Friesland. De slenk stroomt het beheergebied van Reest en Wieden in bij de Tilgrup. Dit gedeelte van de Tilgrup blijft over een kort traject behouden, vanuit cultuurhistorisch oogpunt. In de Tilgrup wordt de bodem opgehoogd tot NAP +8,90 in het noordoosten naar NAP +8,80 m bij stuw Uilenhorst.

De stuw Uilenhorst wordt gebruikt om water vast te houden bovenstrooms van de slenk. De huidige stuw zal verder opgetrokken worden tot een stuwpeil van NAP+9,40 m, of zo hoog als mogelijk is. Bij hoge afvoeren zal water over de stuw stromen. In de stuw zal een opening aangebracht worden om de basisafvoer af te voeren. Dit betreft een opening van 100 mm, met een bok van NAP +9,00 m.

Benedenstrooms van de stuw volgt de slenk de laagtes in het maaiveld. Hier wordt de bodemhoogte van de slenk NAP +8,50 m. De Oude Willemsweg wordt gekruist middels een voorde op een hoogte van NAP +8,50 m. De weg wordt hier verlaagd, zodat het water over de weg kan stromen. In de voorde kan 0 cm tot ongeveer 20 cm water staan. In extremere situaties echter meer, tot ongeveer 60 cm (eens per 100 jaar).

Benedenstrooms van de Oude Willemsweg loopt de bodemhoogte verder af naar NAP +8,30 m, ter plaatse van de instroom van de zijslenk. Op dit traject dienen hoogtes afgegraven te worden.

De zijslenk heeft een hoogte van NAP +8,20 m en bepaalt daarmee de bodemhoogte van de slenk benedenstrooms van de instroom van de slenk. De slenk sluit uiteindelijk aan op de huidige slenk met een bodemhoogte van NAP +8,00 m.

De voornoemde zijslenk heeft een bodemhoogte van NAP +8,20 m en kruist de Oude Willemsweg middels een laaggelegen duiker (diameter 400 mm). De duiker komt onder de aanwezige kabels en leidingen te liggen en ligt daardoor relatief diep. De duiker fungeert hierdoor als een soort sifon. Om te voorkomen dat er sediment in de duiker bezinkt en de duiker verstopt raakt zijn er bij de in- en uitstroomzijde laagtes aangebracht, die 0,2 m onder de bok (binnen onderkant) liggen. In de laagte aan de bovenstroomse zijde zal zand en ander materiaal sedimenteren. Dit dient regelmatig gebaggerd te worden.

Zijwatergangen

De zijwatergangen, die aangepast of gerealiseerd worden, betreffen:

- W6, W7, W8 en W13;
- zijwatergang bij het zuidelijk deel van de Tilgrup (W14).

Voor het ontwerp van de zijwatergangen is de minimale drooglegging (1 m) en het minimale profiel voor de meeste zijwatergangen maatgevend. Voor het ontwerp zijn de maatgevende hoogten uit tabel 3.1 aangehouden, alsmede de minimale bodembreedte (0,3 m) en talud (1:1,5).

Voor W8 geldt dat de bodemhoogte van W13 (bovenstrooms) maatgevend is.

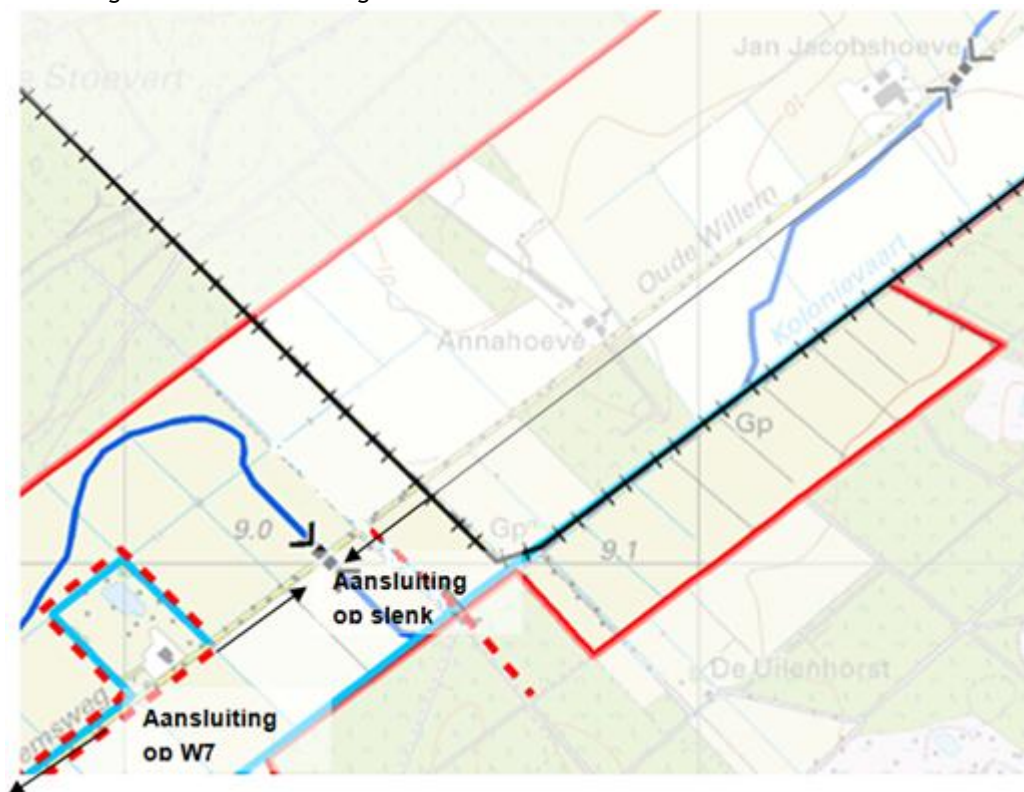
In het zuiden (nabij gemaal Bosweg) blijft de Tilgrup behouden. De Tilgrup blijft behouden, zodat er voldoende waterberging in het betreffende gebied blijft. Daarnaast wordt een extra sloot (W14) langs de kade gerealiseerd voor de afvoer van (grond)water.

Bermsloten en ontwatering wegen

Voor de Oude Willemsweg dient de ontwatering gewaarborgd te blijven. De Oude Willemsweg in het noorden voeren af op de slenk (zie afbeelding 3.3). Het zuidelijke deel van de Oude Willem voert af via W7, W8 en W13, net zoals in de huidige situatie.

Het fietspad zal verlegd worden en zal ten noorden van stuw Uilenhorst afbuigen naar het noordoosten. Bij het huidige fietspad dient derhalve geen watergang behouden te blijven.

Afbeelding 3.3. Afvoerrichting bermsloten zuid

Kaden

Voor de kade bij de Bosweg-Zuid wordt een waakhogte van 30 cm aangehouden, voor het talud wordt uitgegaan van een talud van 1:1,5. Bij het fietspad wordt geen waakhogte aangehouden, omdat de kade juist bij NAP +9,50 m dient te overstromen, om wateroverlast bij de Bosweg-Noord te voorkomen. De kadehoogte is in tabel 3.1 weergegeven.

Tabel 3.1. Kadehoogten (NAP m)

locatie	waterstand T100	kadehoogte
Bosweg-Zuid	+9,10	+9,40
fietspad	+9,50	+9,50

Bij de Bosweg Zuid zijn al kaden aanwezig. Deze hebben een hoogte van NAP +9,50 m en kunnen dus eventueel afgegraven worden met 10 cm ten behoeve van de grondbalans.

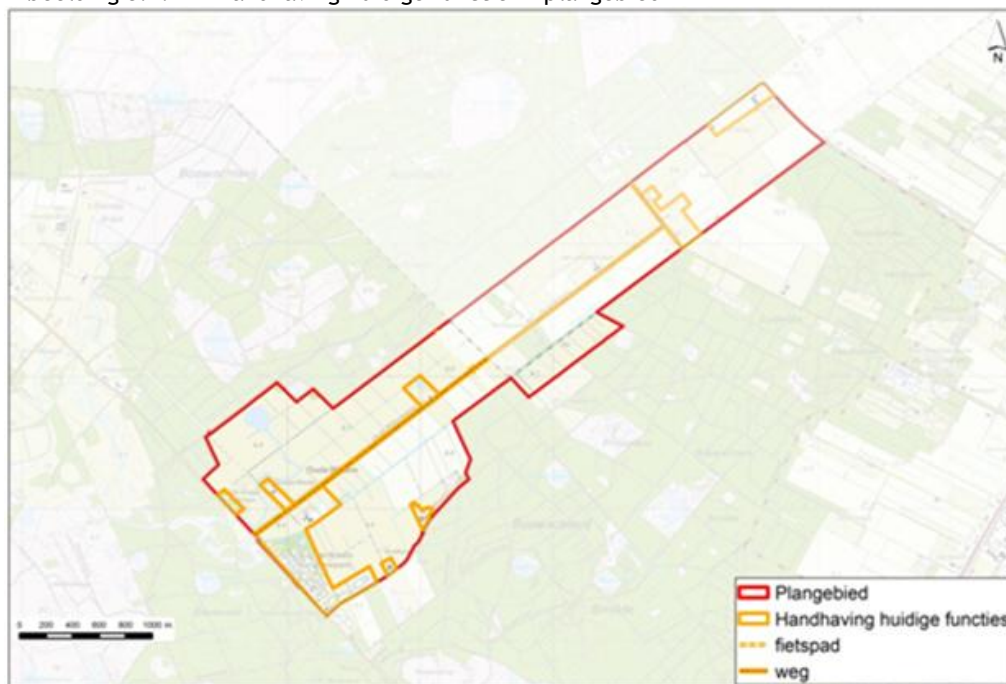
Greppels

De greppels in het plangebied waar natuur voorzien is worden gedempt.

3.1.5. Beschikbaarheid gronden

De gronden zullen een natuurfunctie krijgen. Er zijn nog enkele percelen met een agrarische functie aanwezig. Afbeelding 3.4 toont de percelen waar de agrarische functie behouden blijft.

Afbeelding 3.4. Handhaving huidige functie in plangebied

3.1.6. Effecten van het plan

De aanpassingen in het gebied Oude Willem betekent dat het watersysteem van het brongebied wordt aangepast aan de functie, die verandert van landbouw naar natuur. De volgende doelen worden hiermee bereikt:

- GGOR : vaststellen GGOR;
- Natura 2000 : inrichten 400 hectare Natura 2000-gebied, waarvan ongeveer 220 ha in het beheergebied;
- WB21 : er kan 670.000 m³ water worden vastgehouden.

3.1.7. Effecten inrichtingsmaatregelen

Grondwater

In 2012 is in het kader van verdrogingbestrijding in het Drents-Friese Wold een grondwatermodel opgesteld voor de Oude Willem [ref. 7.]. Dit grondwatermodel is gemaakt op basis van het regionale model MIPWA en is lokaal aangepast en geverifieerd. Door het Wetterskip Fryslân zijn in 2014 nieuwe berekeningen gemaakt met het grondwatermodel Oude Willem. In deze nieuwe berekeningen is een aangepast maatregelenpakket doorgerekend, dat is vastgesteld door de projectgroep. In dit maatregelenpakket zijn de effecten van de inrichtingsmaatregelen in Oude Willem berekend. Tevens is in de scenarioberekening de halvering van het debiet van waterwinning Terwisscha meegenomen.

In bijlage IV.3 zijn drie verschilkaarten opgenomen, die de verandering in de GXG's weergeven ten opzichte van de referentiesituatie. Uit de kaarten blijkt dat er een verhoging optreedt van de freatische grondwaterstand als gevolg van de inrichtingsmaatregelen. Dit is het gecombineerde effect van de afname van de waterwinning en van het grotendeels dempen van de Tilgrup in Oude Willem. Het effect van het halveren van de winning Terwisscha is dat in de omgeving van de waterwinning een verhoging optreedt van de grondwaterstand met 10 cm tot 40 cm. Het invloedsgebied van de grondwatereffecten strekt zich uit tot circa 5 km buiten de waterwinning.

In het gebied Oude Willem bedraagt de verhoging van de GHG circa 10-40 cm. De verhoging van de GVG is circa 10-30 cm en de verhoging van de GLG bedraagt circa 10-20 cm. Ter plaatse van de gedempte Tilgrup is de vernatting het grootste, de GHG neemt lokaal meer dan 60 cm toe.

In het merendeel van het gebied treedt een lichte toename op van de inzijgingsflux, als gevolg van de vernatting. Ter plaatse van de gedempte Tilgrup is de toename van de infiltratie het grootst.

In het grondwatermodel is uitgegaan van de aanwezigheid van een bermsloot langs de Oude Willem. In bijlage III is een kaart opgenomen van de GHG na inrichting van de Oude Willem. Hieruit blijkt dat de ontwateringsdiepte bij de Oude Willem op diverse plaatsen minder dan 70 cm is.

Landbouw

Voor een aantal percelen binnen het plangebied blijft de huidige functie gehandhaafd. Deze landbouwpercelen blijven dus ook in de toekomstige situatie in gebruik voor landbouw. Zowel de GLG als de GHG stijgt ter plaatse van de landbouwpercelen met circa 10 cm tot 20 cm. In de huidige situatie staat de grondwaterstand relatief diep onder maaiveld (GHG circa 50 cm-mv, GLG circa 120 cm-mv). Het landgebruik is agrarisch gras. Verwachting is dat voor dit type landgebruik een stijging van de grondwaterstand van circa 10 cm tot 20 cm geen nadelige gevolgen geeft.

Net buiten het plangebied, aan de zuidoostzijde, langs de weg Oude Willem ligt een landbouwgebied. Dit gebied is en blijft in gebruik als akkerbouwgrond (LGN6). In dit gebied stijgt de grondwaterstand in de GLG-situatie circa 10 cm. In de GHG-situatie stijgt de grondwaterstand hier circa 5 cm. In de huidige situatie is de GLG circa 120 cm tot 150 cm onder maaiveld, de GHG circa 50 cm-70 cm-mv. Door de aanwezige drainage op het perceel wordt verwacht dat de stijging van de GHG geen nadelig effect heeft.

Ecologie

In het ecologisch onderzoek is onderzocht wat de maatregelen betekenen voor de ecologische doelen, die in het plangebied liggen. In het onderzoek is geconcludeerd dat de maatregelen, die genomen worden, zullen leiden tot een verhoging van de biodiversiteit van het gehele Natura 2000-gebied 'Drents-Friese Wold & Leggelderveld'. Voor de soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, soorten van 'kruidenrijke graslanden en ruigten' zoals de broedvogels draaihals, grauwe klauwier, paapje, roodborsttapuit en de tapuit, verbetert de situatie. Met het verruigen van het voormalige landbouwgebied wordt het areaal kruidenrijk grasland en ruigten uitgebreid. Daarmee wordt nieuwe broedbiotoop gecreëerd voor de beschermde vogelsoorten. Door het meer natuurlijk karakter van het gebied na inrichting wordt dus invulling gegeven aan de behouds- of uitbreidingsdoelen.

3.1.8. Effect op waterkwaliteit in de beek

Door de herinrichting zal de Oude Willem weer als brongebied van de Vledder Aa gaan fungeren en wordt de beek gevoed met grondwater. Dit is positief voor de waterkwaliteit.

Uit fosfaatonderzoek [ref. 3.] is gebleken dat de bodem tot op een diepte van 50 cm zeer voedselrijk is en de (Fe-S)/P-ratio ongunstig is (kleiner dan 2). Dit betekent dat de bodems fosfaat zullen naleveren en het water daardoor fosfaatrijk wordt. Daarnaast zijn er waarschijnlijk gewasbeschermingsmiddelen aanwezig.

3.1.9. Effecten op bebouwing en wegen

Drooglegging

Er worden kaden aangelegd om de woningen en het recreatiepark te beschermen tegen inundatie. De kadehoogte is 30 cm hoger dan de maximaal berekend waterstand bij T100. Uit de berekeningen blijkt ook dat de wegen niet inunderen bij de T100-waterstand.

Omdat de waterpeilen niet veranderen blijft bij de wegen de drooglegging van 1 m gehandhaafd, behalve bij het middendeel van de Oude Willem. Hier neemt de drooglegging af tot ongeveer 70 cm, zoals in paragraaf 2.3.1 beschreven is.

Ontwateringsdiepte

Voor de wegen geldt een ontwateringseis van 0,7 m. In de huidige situatie wordt deze ontwateringseis niet overal gehaald. Met name langs de Oude Willem, centraal door het plangebied, zijn verscheidene locaties waar de ontwateringseis niet gehaald wordt (zie afbeelding 2.6). Na de maatregelen is er nog een aantal locaties waar de ontwateringseis niet gehaald wordt. Maar aangezien de drooglegging wel voldoende blijft (op het middendeel van de Oude Willem na), omdat de waterpeilen niet veranderen, is de verwachting dat de verminderde ontwateringsdiepte geen probleem voor het wegdek oplevert.

Voor het recreatiepark is onderzocht of de stijging van de grondwaterstand negatieve effecten heeft. De grondwaterstand blijft echter voldoende laag (meer dan 0,7 m onder maaiveld), waardoor er geen negatieve gevolgen te verwachten zijn. Alleen bij de weg neemt de ontwateringsdiepte lokaal af.

Afbeelding 3.5. GHG bungalowpark-na maatregelen

3.1.10. Wijze waarop het werk zal worden uitgevoerd

Voorwaarde voor de uitvoering is dat de werkzaamheden niet mogen leiden tot ongewenste grond- en oppervlaktewaterstanden in de omgeving. De werkmethode en volgorde wordt bepaald door de aannemer en is op dit moment nog niet bekend.

3.1.11. Voorzieningen voor het ongedaan maken of beperken van nadelige gevolgen

Beperken nadelige gevolgen van het plan

Er worden kaden gerealiseerd om woningen, wegen en landbouwpercelen te beschermen tegen inundatie. Daarnaast worden er watergangen gerealiseerd of aangepast om waterafvoer mogelijk te blijven maken en om het grondwater te beheersen.

De vergunninghouder dempt het oppervlaktewaterlichaam eenzijdig stroomafwaarts, zodat de in het water levende organismen kunnen ontsnappen.

De vergunninghouder verwijdert de in het oppervlaktewaterlichaam aanwezige bagger, c.q. slappe grond, voordat met het dempen van het oppervlaktewaterlichaam wordt begonnen.

Beperken nadelige gevolgen van de uitvoering

Als gevolg van dit ontwerp-projectplan is geen financiële schade voorzien, die de uitvoering van het project in de weg staat. Indien een belanghebbende ten gevolge van dit besluit toch schade lijdt of zal lijden, die redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en ten aanzien waarvan de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd, kan op grond van artikel 7.14 van de Waterwet een verzoek om nadeelcompensatie worden ingediend. Voor de wijze van indiening van een dergelijk verzoek en voor de procedure wordt verwezen naar de procedure verordening Nadeelcompensatie waterschap Reest en Wieden 2010.

Verzoek voor nadeelcompensatie kunt u in beide gevallen richten aan het Dagelijks Bestuur van waterschap Reest en Wieden ter attentie van de afdeling Bestuurszaken, Postbus 120, 7940 AC te Meppel

3.1.12. Legger, beheer en onderhoud**Legger**

De ligging en de profielen van de slenk dienen in de legger te worden opgenomen, alsmede de voorde, duiker, aangepaste stuw Uilenhorst en aangepaste knijpconstructie Bosweg-Zuid. Ook de delen van de Tilgrup, die behouden blijven dienen in de legger opgenomen worden.

In de praktijk blijkt dat er tijdens de uitvoering vrijwel altijd kleine wijzigingen zijn ten opzichte van het oorspronkelijke plan. Het gaat om kleine afwijkingen in het werk, niet om fundamentele wijzigingen in het plan. De uiteindelijke maatvoering, na de revisiemeting, is bepalend voor de nieuwe legger.

Peilbeheer en onderhoud

Het waterschap is verantwoordelijk voor het beheer van de slenk. Het onderhoud van de slenk zal worden gedaan door de eigenaar. Het beheer en onderhoud van het (natuur)terrein in het projectgebied valt onder de verantwoordelijkheid van de terreinbeheerders. De afspraken over eigendom, beheer en onderhoud worden bij vaststelling van het inrichtingsplan WILG vastgelegd. Na de realisatie van het plan wordt een definitief plan van eigendom, beheer en onderhoud opgesteld.

3.1.13. Samenwerking

Het gebied is in eigendom bij de terreinbeherende instanties: Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Het Drentse Landschap.

Bij het opstellen van het ontwerp zijn de volgende instanties betrokken geweest:

- provincie Drenthe;
- provincie Fryslân;
- gemeente Ooststellingwerf;
- gemeente Westerveld;
- Wetterskip Fryslân;
- Staatsbosbeheer;
- Recreatieschap Drenthe;
- Nationaal Park Drents-Friese Wold.

Voorgaande organisaties zijn als klankbordgroep betrokken. Met deze klankbordgroep is overleg gevoerd. De klankbordgroep heeft eisen en wensen ingebracht en is betrokken geweest bij het opstellen van het inrichtingsplan. Hierbij is ook gebiedskennis ingebracht.

De opmerkingen uit de klankbordgroep zijn meegenomen in het ontwerp. De klankbordgroep heeft ingestemd met het inrichtingsontwerp.

3.2. Verantwoording

Met de realisatie van dit plan worden GGOR-, KRW- en WB21-doelen gerealiseerd. Daarnaast wordt binnen Natura 2000 gebied EHS ingericht.

3.2.1. Vigerend beleid

In deze paragraaf wordt ingegaan op de relevante wetten, regels en beleid voor de inrichting van de Oude Willem.

Waterbeheerplan

Het waterbeheerplan van Reest en Wieden 2010-2015 is op 1 januari 2010 in werking getreden. Het waterbeheerplan bevat het integrale beleid van het waterschap met als hoofdthema's: veiligheid, watersysteembeheer en de afvalwaterketen.

Onder het thema watersysteembeheer valt het uitgangspunt van het waterschap, dat tijdens hevige neerslag elk deelstroomgebied zoveel mogelijk van het eigen teveel aan water opvangt. Er wordt dus niet afgewenteld naar benedenstrooms gelegen gebieden. Er worden gebieden ingericht om het tijdelijk teveel aan water te bergen. In de grotere natuurgebieden wordt gebiedseigen water langer vastgehouden. Ten slotte worden ook in beekdalen maatregelen genomen om extra water vast te kunnen houden. Door de aanpassingen aan het watersysteem in de Oude Willem wordt invulling gegeven aan deze thema's.

Kaderrichtlijn Water

In 2000 is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) van kracht geworden. De belangrijkste doelen van deze richtlijn zijn: goede chemische kwaliteit en ecologische kwaliteit van oppervlaktewateren, goede chemische kwaliteit van het grondwater en goed voorraadbeheer van het grondwater. Om deze goede toestand te bereiken zijn diverse maatregelen noodzakelijk aan het watersysteem. Een belangrijke invloed op de ruimtelijke inrichting vormen hydromorfologische maatregelen.

De halvering van de waterwinning bij Terwisscha en de realisatie van de slenk en dempen van de Tilgrup sluiten aan bij goed voorraadbeheer van grondwater. Daarnaast zal het gebied Oude Willem weer als brongebied gaan fungeren, wat bijdraagt aan een betere waterkwaliteit en bij draagt aan het bereiken van de goede ecologische toestand, die hoort bij een halfnatuurlijke laaglandbeek. Het beekherstel is gericht op variatie in inrichting zoals steile en flauwe oever, waterdiepte, stroomsnelheid en ondiepe laagten in de beek.

WB21

De Commissie Waterbeheer 21^e eeuw bracht in augustus 2000 advies uit over het toekomstige waterbeleid in Nederland. De kerngedachte van de Commissie is dat water meer ruimte nodig heeft (strategie: vasthouden, bergen, afvoeren). Ook voor de Oude Willem betekent dit dat water vastgehouden moet worden.

Natuurbeschermingswet/Natura 2000

De Natuurbeschermingswet richt zich op het beschermen van gebieden met natuur van Europees gehalte. Internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR), maar ook verdragen zoals bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar (Wetlands) zijn hiermee in nationale regelgeving verankerd. De 2000-gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de natuurbeschermingswet.

Het plangebied (circa 450 ha) ligt binnen het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld. Dit gebied is met een oppervlakte van circa 6000 hectare het grootste aaneengesloten bos- en natuurgebied op de zandgronden van Noord-Nederland. Voor dit Natura 2000-gebied is een Vogelrichtlijn en een Habitatrichtlijn beschikbaar. Op de Habitatrichtlijn staan veertien Habitattypen. Er zijn twee habitatsoorten met een instandhoudingsdoelstelling: H1166 (Kamsalamder) en H1831 (drijvende waterweegbree).

Vogel- en habitatrichtlijn

In de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn wordt aangegeven welke vogelsoorten en natuurgebieden (habitats) beschermd moeten worden door de lidstaten van de EU. Deze richtlijnen zijn in Nederland vertaald in de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet.

Binnen de Vogelrichtlijn is het gebied aangewezen voor de volgende soorten: wespandief, zwarte specht, boomleeuwerik en de grauwe klauwier. Verder is het gebied aangewezen voor de volgende trekvogels, waarvoor het gebied van betekenis is als broed-, rui- en/of overwinteringsgebied: dodaars, draaihals, paapje, roodborsttapuit en de tapuit.

Flora en faunawet

De bescherming van soorten is in Nederland geïmplementeerd in de Flora- en faunawet (Ff-wet). Op grond van de Ff-wet is een groot aantal dier- en plantensoorten aangewezen als beschermde inheemse soort. Voor het instandhouden van de inheemse flora en fauna zijn in de Flora- en faunawet verbodsbepalingen opgenomen. Zo is het onder meer verboden vaste verblijfplaatsen van beschermde diersoorten te beschadigen, individuen van beschermde diersoorten te doden of verwonden of beschermde plantensoorten te plukken. Daarbij geldt hoe zeldzamer en kwetsbaarder de populaties van bepaalde soorten zijn, des te strenger het beschermingsregime is.

Verdrag van Malta (archeologie)

In 1992 tekende een aantal Europese lidstaten het Verdrag van Malta inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed. Dit verdrag beoogt het cultureel erfgoed, dat zich in de bodem bevindt, beter te beschermen. Het gaat om resten als nederzettingen, grafvelden en gebruiksvoorwerpen. De essentie is dat voorafgaand aan de uitvoering van plannen onderzoek moet worden gedaan naar de aanwezigheid van archeologische waarden en daar in de ontwikkeling van plannen zoveel mogelijk rekening mee te houden.

Ruimtelijke Ordening (provinciaal, gemeentelijk)

Omgevingsvisie Drenthe

Provinciale Staten van Drenthe hebben op 2 juni 2010 de Omgevingsvisie Drenthe vastgesteld. De Omgevingsvisie is het strategische kader voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe voor de periode tot 2020. De hoofdambitie van de Omgevingsvisie is het versterken van de ruimtelijke identiteit van Drenthe. De provincie vindt het behouden en waar mogelijk ontwikkelen van de kernkwaliteiten, waaronder natuur en landschap, van provinciaal belang. De beekdalen zijn in Drenthe één van de belangrijkste natuurgebieden.

Kadernota buitengebied Westerveld

Het projectgebied ligt in de gemeente Westerveld. In de Kadernota buitengebied Westerveld, vastgesteld op 14 februari 2006, zijn de algemene uitgangspunten voor ontwikkelingen in het buitengebied van de gemeente Westerveld opgenomen.

Beeldkwaliteitsplan Buitengebied Westerveld

Om nieuwe ontwikkelingen landschappelijk in te kunnen passen, is een Beeldkwaliteitsplan opgesteld, die de landschappelijke waarden van de gemeente Westerveld in beeld brengt. Het Beeldkwaliteitsplan is door de gemeenteraad vastgesteld op 21 september 2010. Het Beeldkwaliteitsplan gaat over de kenmerken en essenties van de zes verschillende landschapstypen en de verschillen in bebouwingstypologieën binnen de gemeente Westerveld.

3.2.2. Toetsing aan vigerend beleid

Natura 2000

In de Flora- en faunatoets Oude Willem [ref. 10.] is het inrichtingsplan Oude Willem getoetst aan de doelstellingen vanuit Natura 2000.

In de Flora- en faunatoets is geconcludeerd dat de hydrologische maatregelen een positief effect hebben op de biodiversiteit van het gehele Natura 2000-gebied. De Oude Willem zal een meer natuurlijk karakter krijgen, waardoor het beter aansluit op de omringende bossen van het Drents-Friese Wold. Met name de broedvogels waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, zoals de draaihals, grauwe klauwier, het paapje, de roodborsttapuit en de tapuit zullen profiteren van een toename in areaal met 'kruidenrijke graslanden en ruigten'.

Flora- en faunawet

Met de uitgevoerde Flora- en faunatoets [ref. 10.] is het voorkomen van een aantal zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet) in het plangebied aangetoond. Voor de poelkikker, de ringslang en de gewone dwergvleermuis moet een ontheffing van de Flora- en faunawet worden aangevraagd.

WB21

In de Oude Willem is ruimte om water vast te houden in extreme situaties. Dit heeft als effect dat de benedenstrooms liggende gebieden minder belast worden. Het water vasthouden wordt mogelijk gemaakt door de aanleg van kades en afvoerconstructies bij stuw Uilenhorst en bij de huidige afvoerconstructie bij de Bosweg-Zuid.

Voor bebouwing geldt dat het vasthouden van water niet mag leiden tot inundatie. Daarom worden kades aangelegd om het water tegen te houden.

Het inundatievolume bij neerslag, die eens per 100 jaar optreedt (T100), is ongeveer 670.000 m³.

Archeologie

Door het archeologisch adviesbureau RAAP is een onderzoek uitgevoerd naar de archeologische verwachtingswaarden in het projectgebied. In een archeologisch advies [ref. 9.] is geconcludeerd dat voor de meeste werkzaamheden vanuit archeologisch oogpunt geen bezwaar is tegen de werkzaamheden, mits hiervoor alleen de grond gebruikt wordt die vrijkomt bij het aanleggen van de slenk, de nieuwe en aan te passen watergangen en/of de te verlagen kades, of grond uit het reeds archeologisch onderzochte noordwestelijke deel van het plangebied. Als aan deze voorwaarden wordt voldaan is geen archeologisch vervolgonderzoek nodig.

Voor twee van de werkzaamheden is wel archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd:

1. de geherprofileerde sloten en nieuwe sloten;
2. de slenk.

In de studie van RAAP wordt geadviseerd voor deze onderdelen een 'archeologisch inspectie achteraf' uit te voeren. Dit wordt zinvoller geacht dan een archeologisch booronderzoek, en zal bovendien minder tijd kosten en daardoor goedkoper zijn. De locaties van het onderzoek zijn aangegeven in figuur 8 van het bijgevoegde onderzoek (bijlage I).

Als bij het uitvoeren van de inrichtingswerkzaamheden archeologische vondsten (zowel objecten als grondsporen) worden gedaan, dienen de betreffende provinciaal archeoloog en de betreffende gemeente/gemeentelijk archeologische adviseur direct te worden ingelicht. Dit is een wettelijke verplichting.

Milieu effectrapportage (mer)

Voor het inrichtingsplan is een mer uitgevoerd [ref. 4.]. In de mer is ook het effect op het watersysteem beoordeeld. In de mer is het inrichtingsplan positief gescoord op waterkwantiteit, -kwaliteit en systeemherstel. Op de (grondwater)kwaliteit voor de korte termijn wordt alleen negatief gescoord door het naleveren van fosfaat.

Bestemmingsplan

Het plangebied valt onder twee gemeenten: de Drentse gemeente Westerveld en de Friese gemeente Ooststellingwerf.

Voor de gemeente Westerveld is het bestemmingsplan vastgesteld in juli 2012. Hierin zijn de gronden in de Oude Willem bestemd tot 'Agrarisch-2'. Op die gronden ligt een wijzigingsbevoegdheid. Dit betekent dat de burgemeester en wethouders de agrarische bestemming kunnen wijzigen in 'Bos-1' en/of 'Natuur', mits voldaan wordt aan een aantal bepalingen:

- niet eerder toepassen dan nadat de gronden daadwerkelijk voor natuurontwikkeling zijn verworven of aangewezen;
- wijziging wordt uitsluitend toegepast op basis van een inrichtingsplan dat in elk geval inzicht geeft in de bodemingrepen, gevolgen voor de waterhuishouding en toekomstig landschapsbeeld;
- er een planschadeovereenkomst is gesloten.

Aan de voorwaarden wordt voldaan, waardoor het vigende bestemmingsplan van de gemeente Westerveld geen belemmering om de herinrichting van het plangebied uit te voeren.

Voor de gemeente Ooststellingwerf is het vigerende bestemmingsplan 'Bestemmingsplan Buitengebied, correctieve en partiële herziening 2009'. In dit plan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor het wijzigen van gronden met een agrarisch bestemming naar een natuurbestemming.

Tussen de gemeente en de provincie is afgesproken dat de bestemmingswijziging voor de Oude Willem integraal meegenomen wordt in de actualisatie van het bestemmingsplan buitengebied, waarvan de voorbereidingen binnenkort starten. De planning is dat het geactualiseerde plan in 2016 kan worden vastgesteld. Tot het zover is kan de herinrichting van agrarisch naar natuur (zelfs zonder omgevingsvergunning) plaatsvinden binnen de huidige agrarische bestemming [ref. 11.].

3.2.3. Benodigde vergunningen en meldingen

Watergebiedsplan met GGOR en Projectplan Waterwet

In het ontwerp-Watergebiedsplan zijn twee besluiten opgenomen, die na de inspraakperiode door het Algemeen Bestuur van het waterschap worden vastgesteld; het GGOR en het Projectplan. In Drenthe is het vastleggen van een peilbesluit niet vereist. Het ontwerp-Watergebiedsplan wordt gedurende zes weken ter inzage gelegd in de periode augustus /oktober 2014. De planning is om het Watergebiedsplan in december 2014 door het Algemeen Bestuur te laten vaststellen. Voor het GGOR (partiële herziening van het waterbeheerplan) moet goedkeuring van Gedeputeerde Staten worden gevraagd. Tegen het Projectplan staat binnen zes weken na bekendmaking beroep open bij de Rechtbank.

Wijziging Bestemmingsplan

Voor de aanpassing van de functie van het gebied van landbouw naar natuur en de uitvoering van de maatregelen is geen partiële herziening van het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Westerveld nodig.

Voor de gemeente Ooststellingwerf is het vigerende bestemmingsplan 'Bestemmingsplan Buitengebied, correctieve en partiële herziening 2009'. In dit plan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor het wijzigen van gronden met een agrarische bestemming naar een natuurbestemming.

Tussen de gemeente en de provincie is afgesproken dat de bestemmingswijziging voor de Oude Willem integraal meegenomen wordt in de actualisatie van het bestemmingsplan buitengebied waarvan de voorbereidingen binnenkort starten. De planning is dat het geactualiseerde plan in 2016 kan worden vastgesteld. Tot het zover is kan de herinrichting van agrarisch naar natuur (zelfs zonder omgevingsvergunning) plaatsvinden binnen de huidige agrarische bestemming [ref. 11.].

Flora- en faunawet

Met de uitgevoerde Flora- en faunatoets [ref. 10.] is het voorkomen van een aantal zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet) in het plangebied aangetoond. Voor de poelkikker, de ringslang en de gewone dwergvleermuis wordt een ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd.

Overige vergunningen

De volgende vergunningen en meldingen dienen aangevraagd te worden:

- melding ontgrondingen provincie Drenthe;
- omgevingsvergunning kappen of melding Boswet (gemeente of ministerie EZ);
- Nb-wet vergunning provincie Drenthe en Fryslan; Flora en faunawet vergunning (ministerie EZ);
- ontheffing stiltegebied provincie Drenthe en Fryslan; APV-ontheffing of omgevingsvergunning werkzaamheden uitvoeren aan een gemeentelijke weg.

3.3. Rechtsbescherming

Het projectplan Oude Willem volgt de uitgebreide procedure conform afdeling 3.4 Awb. Deze procedure kent de volgende stappen.

Zienswijze

Als een ontwerp-projectplan is vastgesteld, wordt dit bekend gemaakt. Het plan ligt gedurende zes weken ter inzage. Voordat het waterschap een definitieve beslissing neemt, kunnen belanghebbenden en ingezetenen gedurende deze periode hun zienswijze op dit ontwerp-projectplan kenbaar maken. Dat kan schriftelijk of mondeling. Een reactie moet vóór afloop van de termijn bij het de provincie Drenthe* zijn ingediend. In beginsel kunnen uitsluitend degenen, die tijdig een zienswijze hebben ingediend, tegen het definitief vastgestelde plan beroep instellen.

*de provincie Drenthe zorgt er voor dat in deze gecoördineerde procedure alle zienswijzen die betrekking hebben op de besluiten van het Waterschap Reest en Wieden daar ook terecht komen.

Beroep en hoger beroep

Als het projectplan is vastgesteld, wordt dit bekend gemaakt. Het plan ligt gedurende zes weken ter inzage. Gedurende zes weken vanaf de dag, na die waarop het besluit ter inzage is gelegd, kan beroep worden ingesteld bij de Rechtbank.

Belanghebbenden kunnen beroep indienen. Voor het indienen van een beroepschrift is griffierecht verschuldigd. Tegen de uitspraak van de Rechtbank kan vervolgens hoger beroep worden ingediend bij de Raad van State.

Crisis- en herstelwet

Op de vaststelling van een projectplan is afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbenden in het beroepschrift moeten aangeven welke beroepsgronden zij aanvoeren tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. Belanghebbenden wordt verzocht in het beroepschrift te vermelden dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

Verzoek om voorlopige voorziening

Het projectplan treedt na vaststelling in werking, ook al wordt een bezwaar- of beroepschrift ingediend. Dit betekent dat de maatregelen opgenomen in het projectplan, kunnen worden uitgevoerd. Om dit te voorkomen kunnen belanghebbenden gelijktijdig of na het indienen van een beroepschrift een zogenaamd 'verzoek voor het treffen van een voorlopige voorziening' vragen bij de Voorzieningenrechter van de Rechtbank. Ook in dat geval is griffierecht verschuldigd.

3.4. Tekeningen, relevante onderzoeken en rapporten

De ontwerptekeningen zijn weergegeven in bijlage V. Relevantie onderzoeken en rapporten betreffen:

1. inrichtingsplan Oude Willem [ref 2.];
2. milieu effectrapportage [ref. 4.];
3. Ruimtelijk Ontwerp Oude Willem [ref. 5.];
4. plankaart [ref. 8.];
5. archeologisch vooronderzoek [ref. 9.];
6. Flora- en faunatoets Oude Willem [ref. 10.].

4. Referenties

1. Watergebiedsplan Middenloop Vledder Aa-Fase 1, Waterschap Reest en Wieden, juni 2013, versie 4.0AB.
2. Inrichtingsplan Oude Willem, Witteveen+Bos, 28 mei 2014.
3. Oppervlaktewatersysteem Oude Willem, waterschap Reest en Wieden, maart 2010, versie 5.0 (status definitief).
4. Dienst Landelijk Gebied, Milieu effectrapportage (concept), 2013.
5. Dienst Landelijk Gebied, Ruimtelijk Ontwerp Oude Willem, 2013.
6. TNO-DINO, Bodemkaart.
7. Royal Haskoning, Hydrologisch Modelinstrument ten behoeve van herinrichting Oude Willem, 5 juni 2012, projectnummer 9V3891.
8. Dienst Landelijk Gebied, Plankaart, 2013.
9. 'Plangebied De Oude Willem (natuurontwikkeling), gemeenten Westerveld en Ooststellingwerf. Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek met advies', RAAP Archeologisch Adviesbureau, 7 februari 2014, bestandsnaam ADV678-WEOW.doc.
10. Flora- en faunatoets Oude Willem (concept), Tonckens Ecologie, 11 november 2013.
11. Voorstel coördinatie plannen Oude Willem-concept, Dienst Landelijk Gebied, 28 mei 2013.

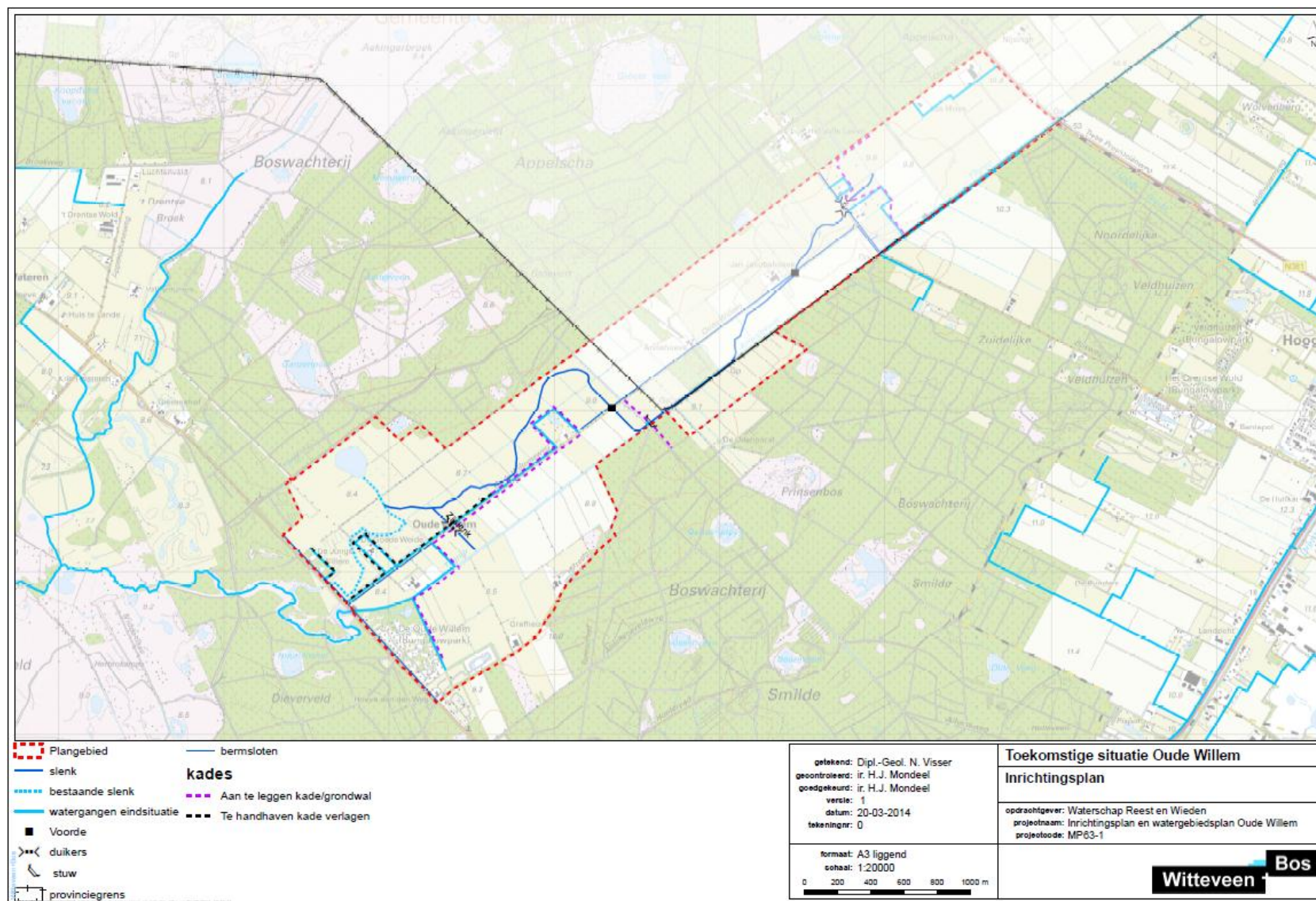
5. Bijlagen

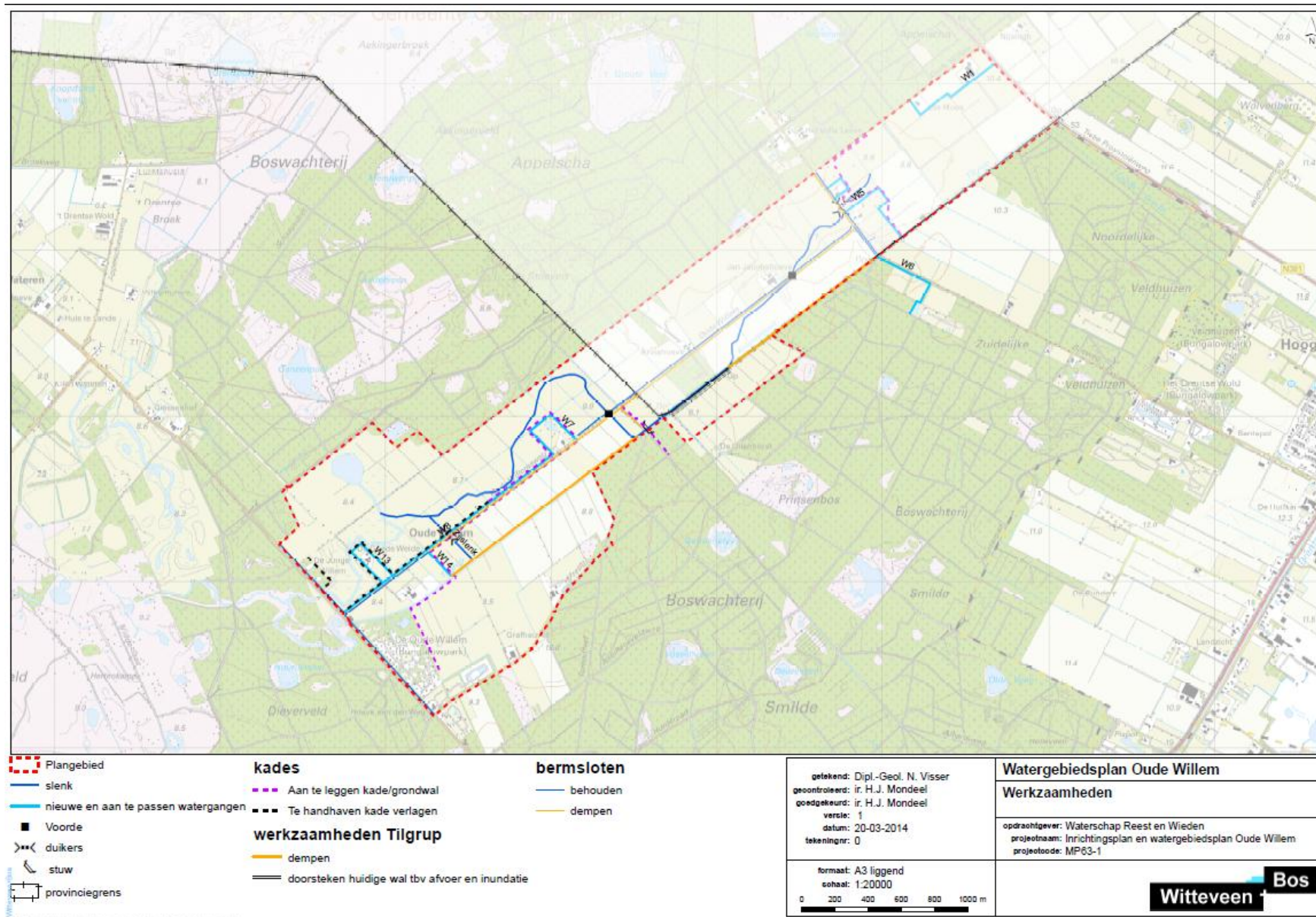
Natuurtoets	
Archeologisch advies RAAP	
Plankaart.....	
GGOR.....	
Ontwerptekeningen	

Bijlage 1 Natuurtoets

Bijlage 2 Archeologisch advies

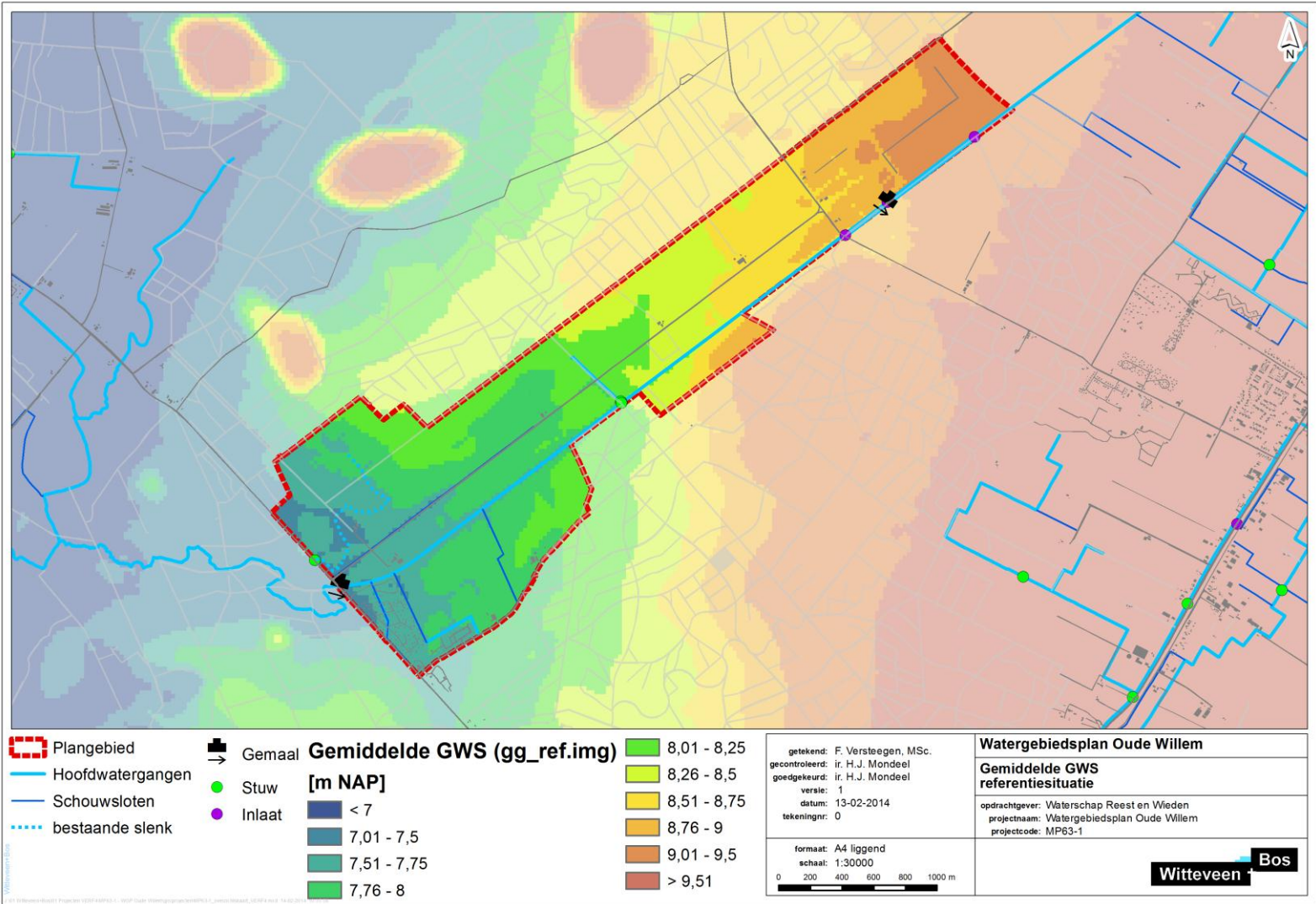
Bijlage 3 Plankaart

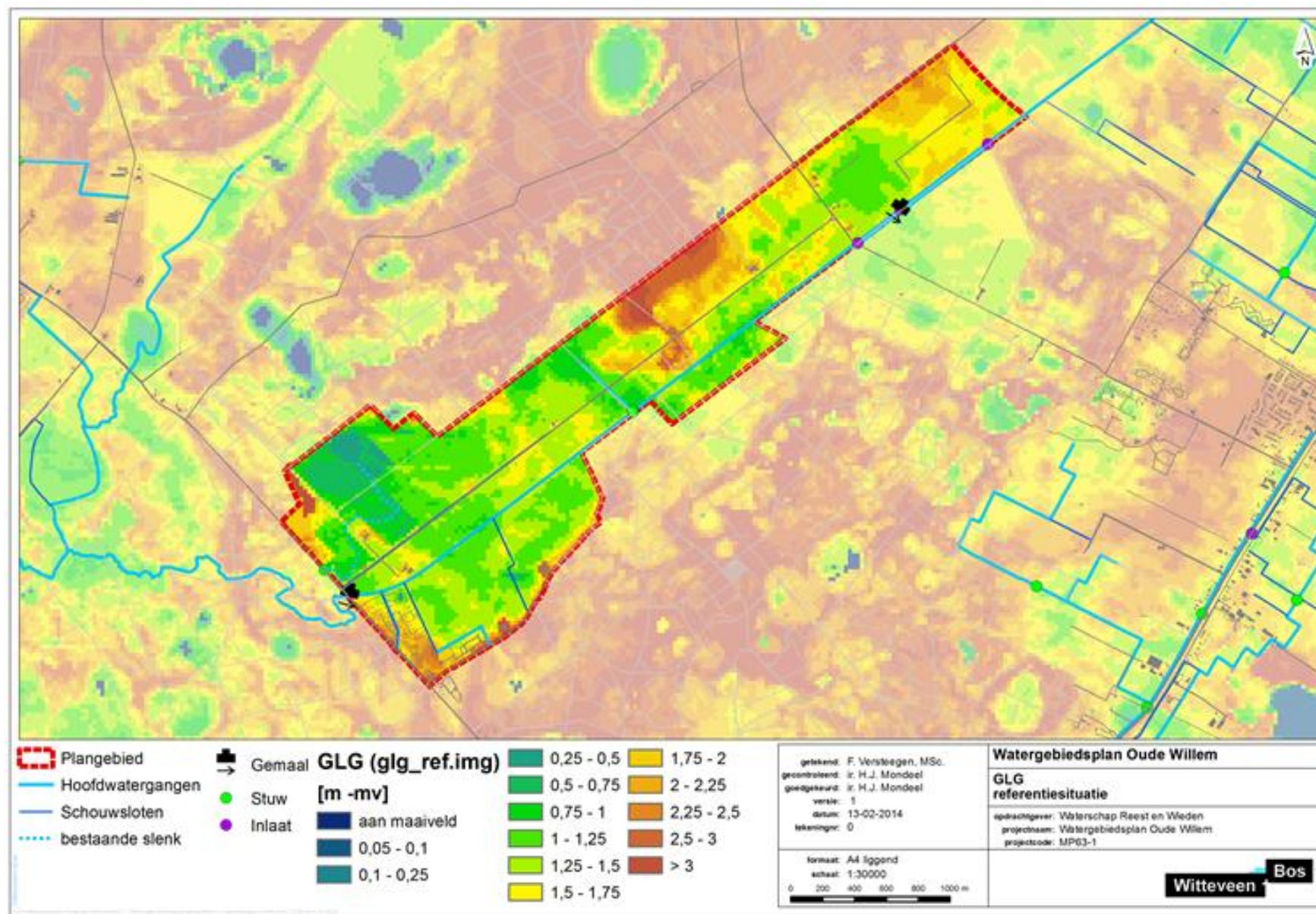

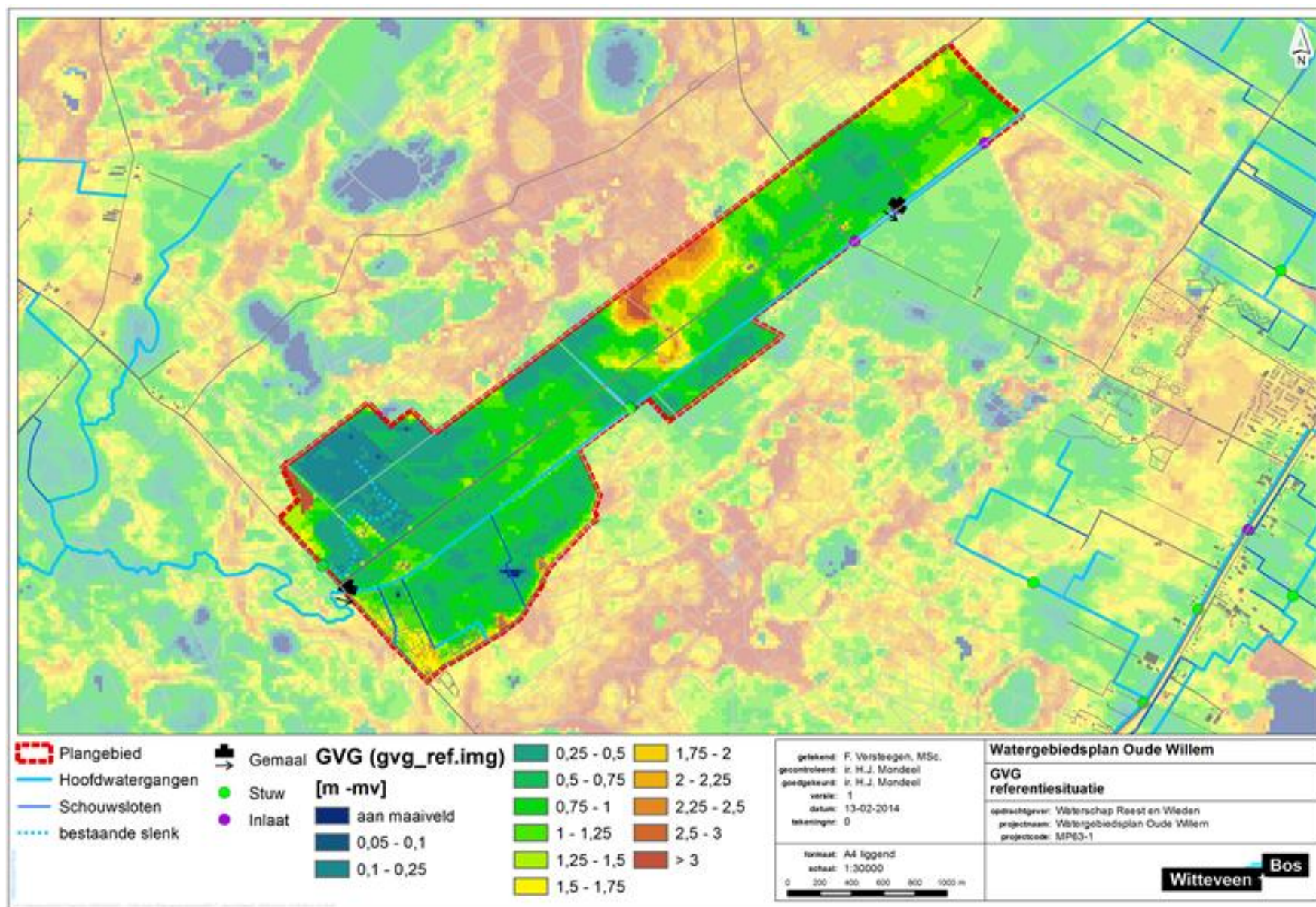

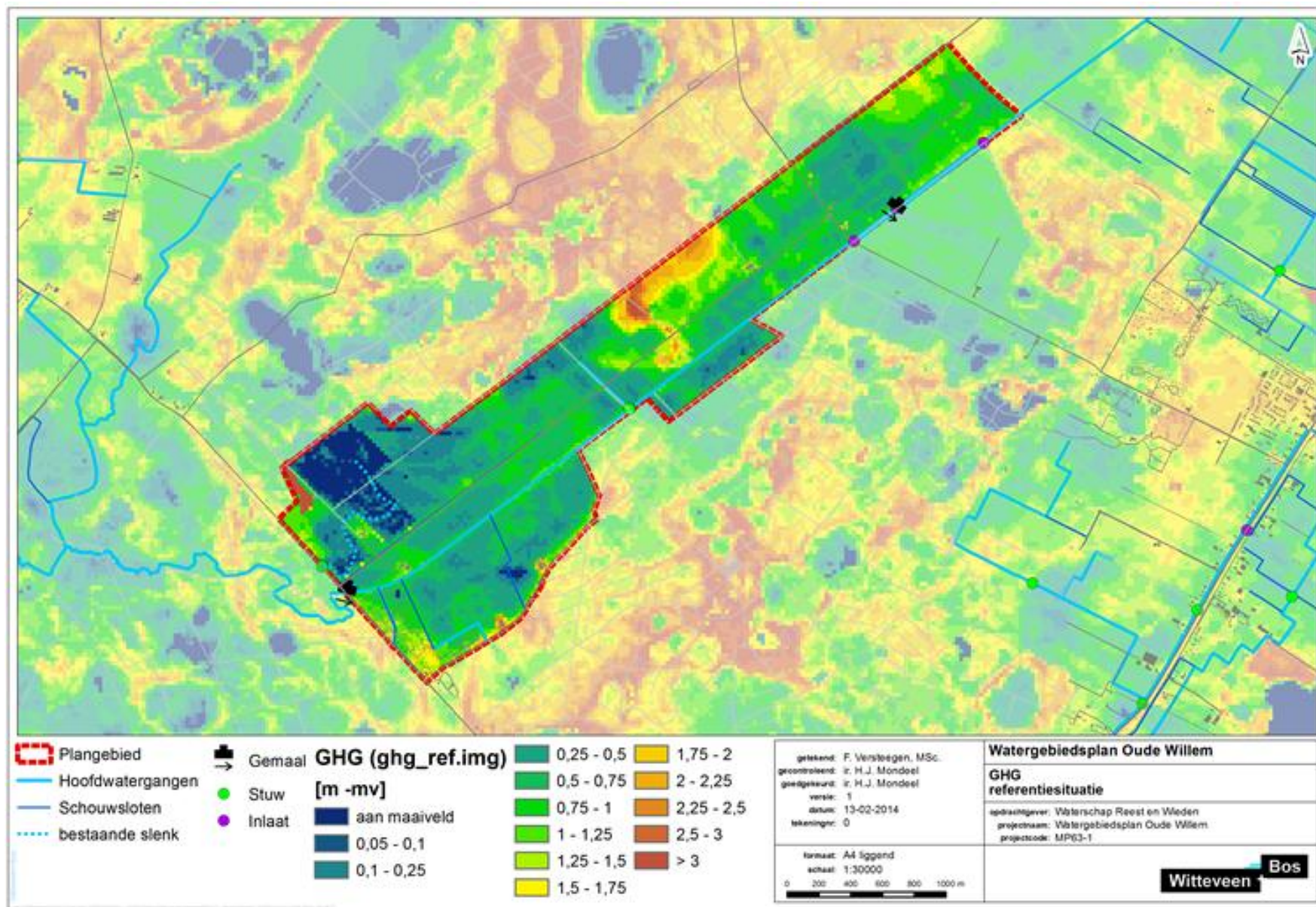
Bijlage 4 GGOR

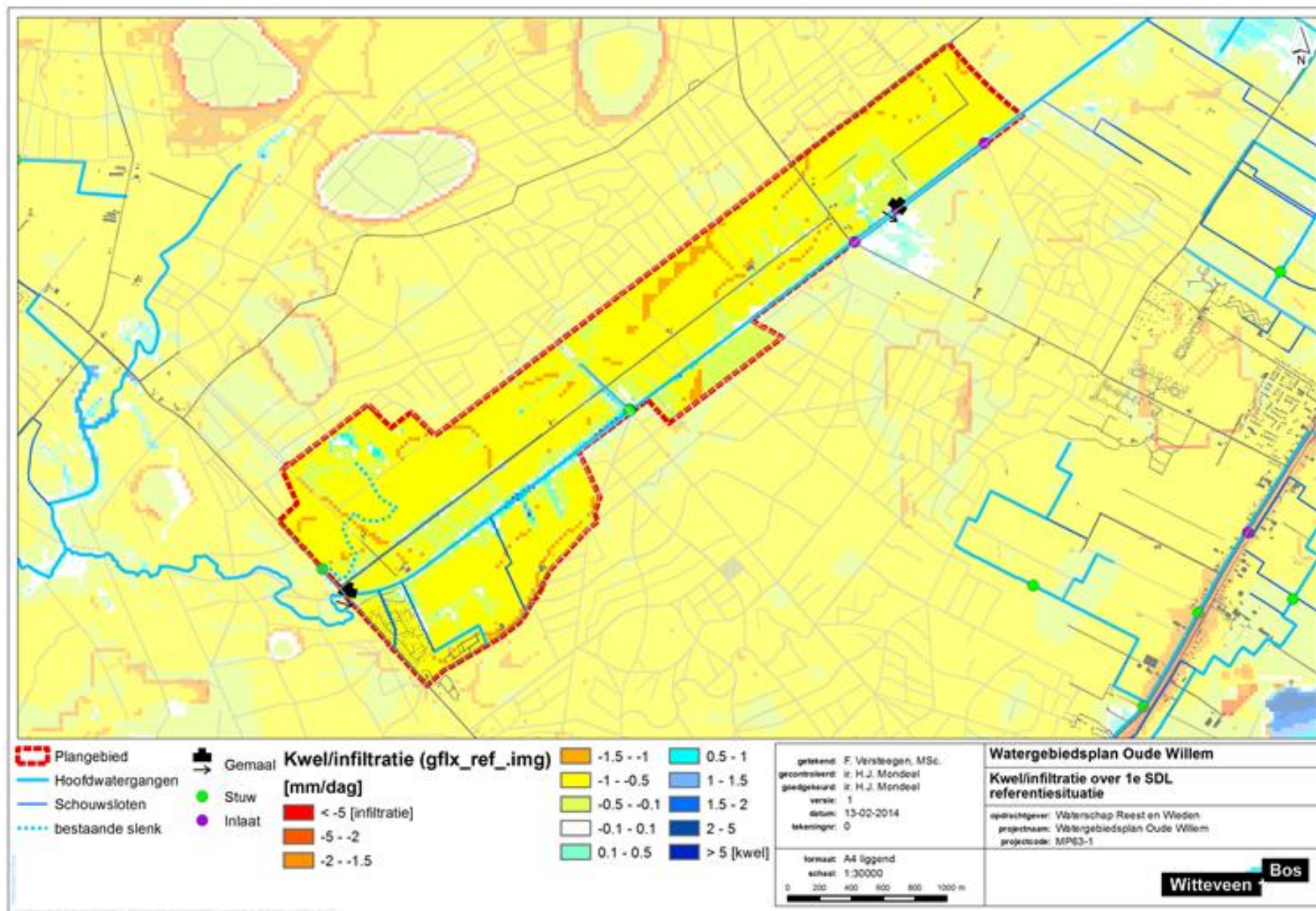
A. Huidige situatie

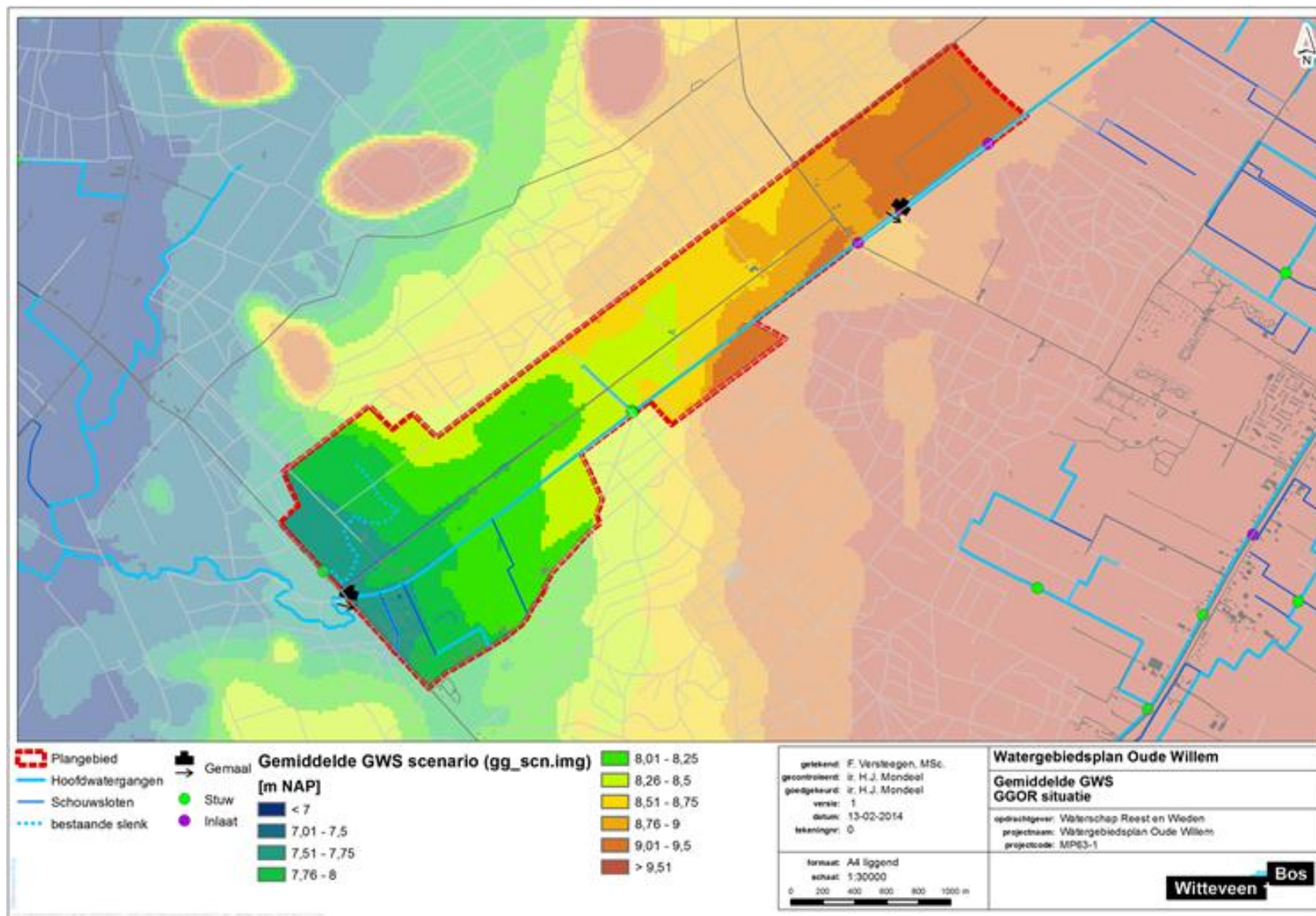

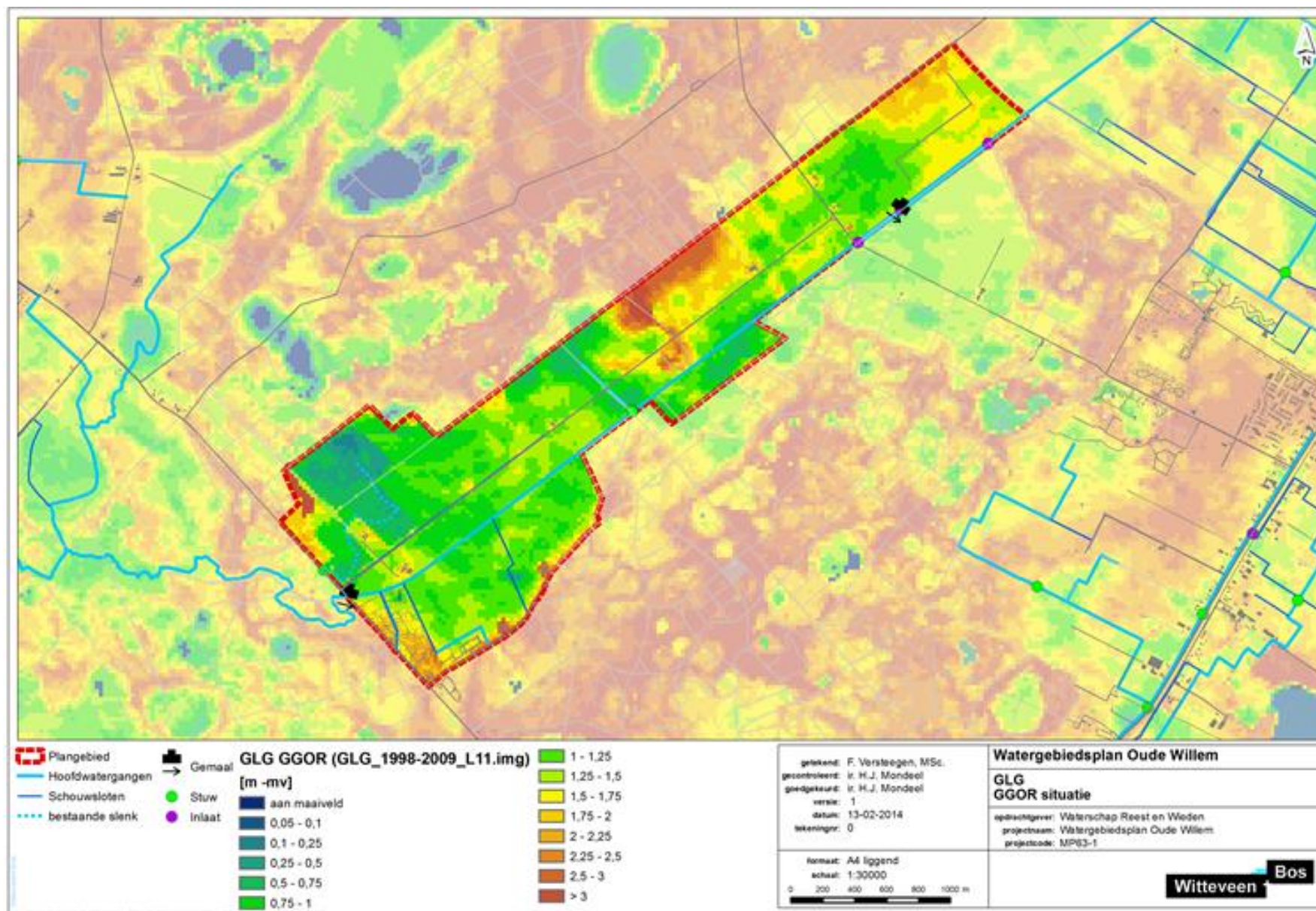

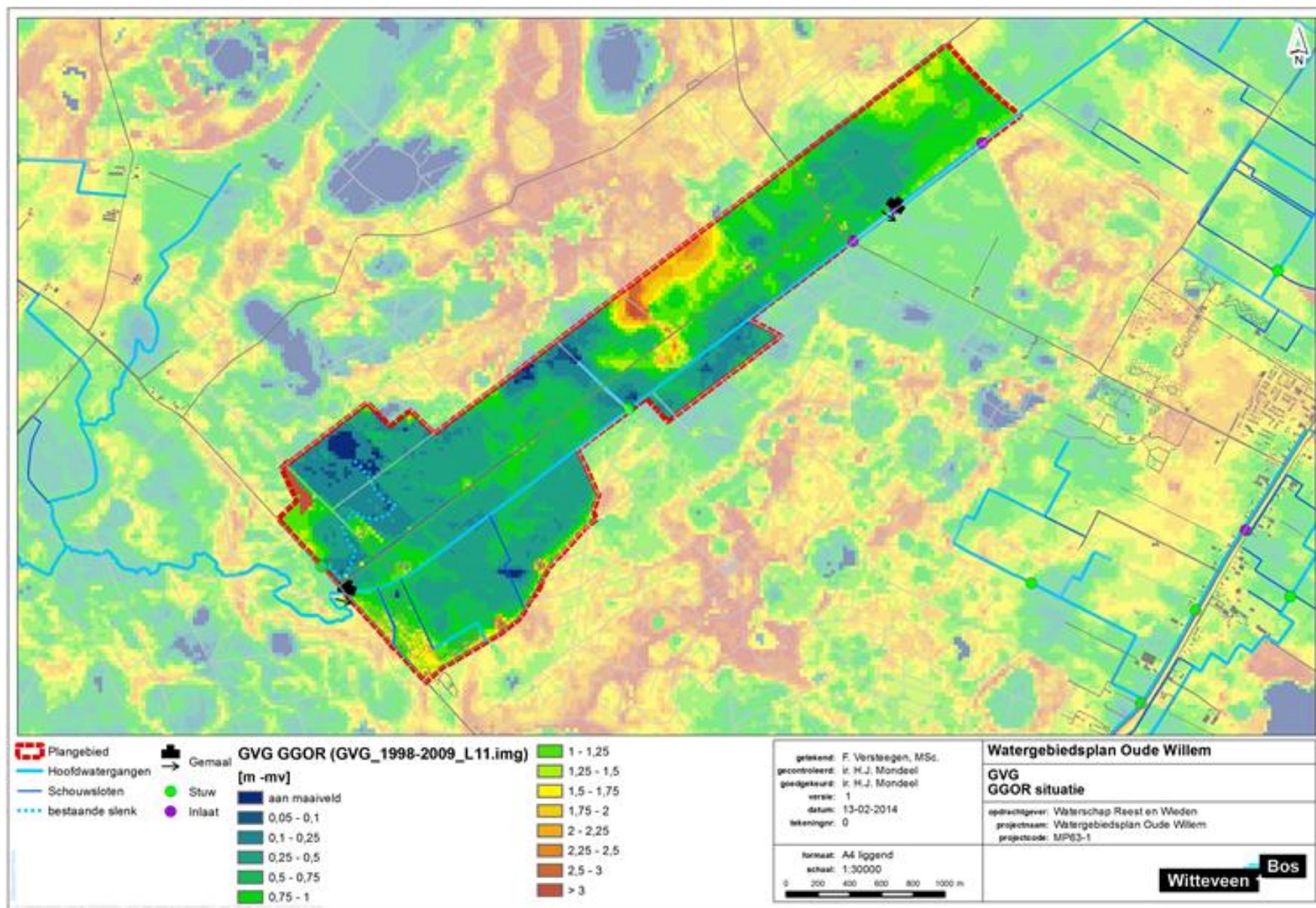

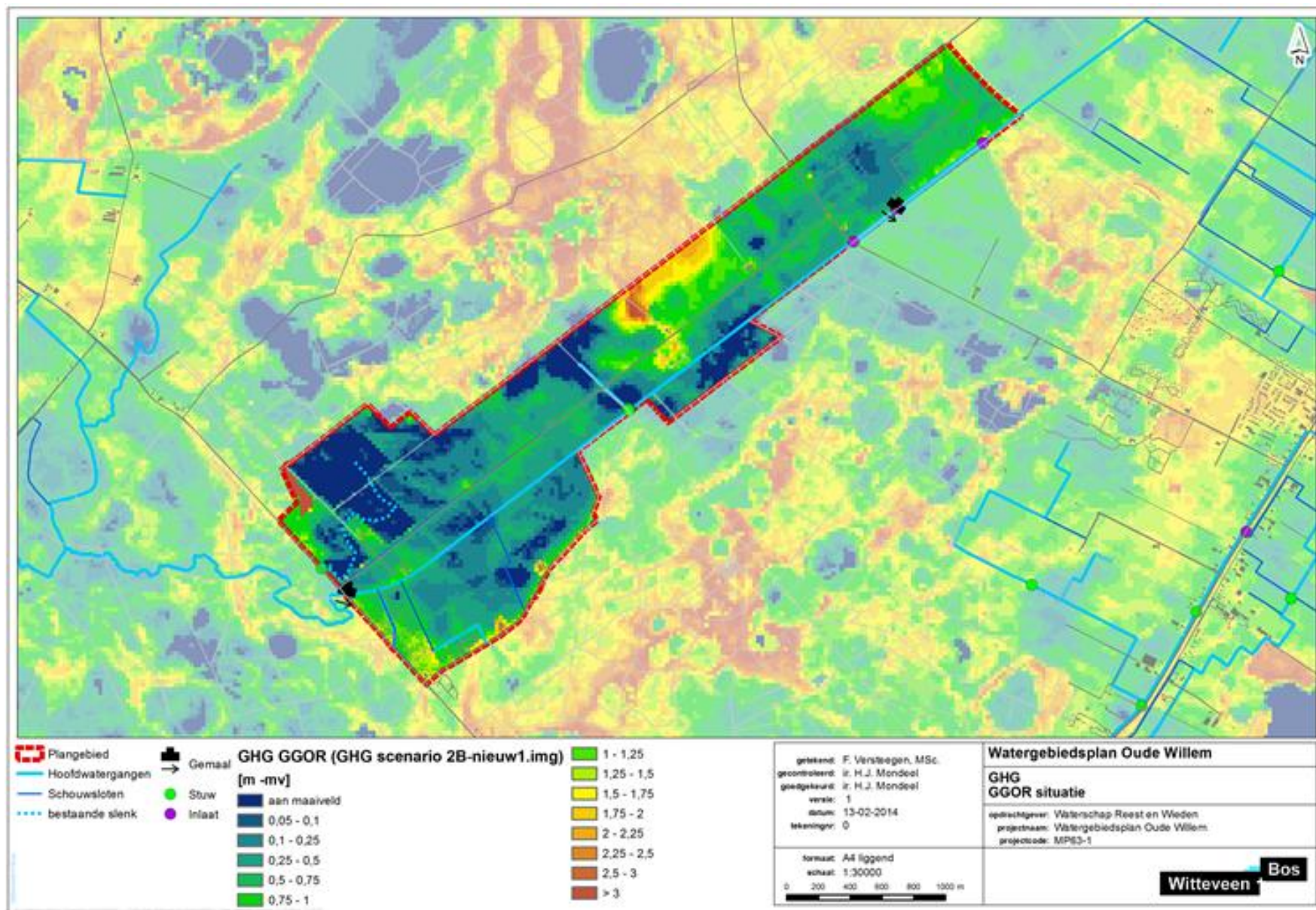

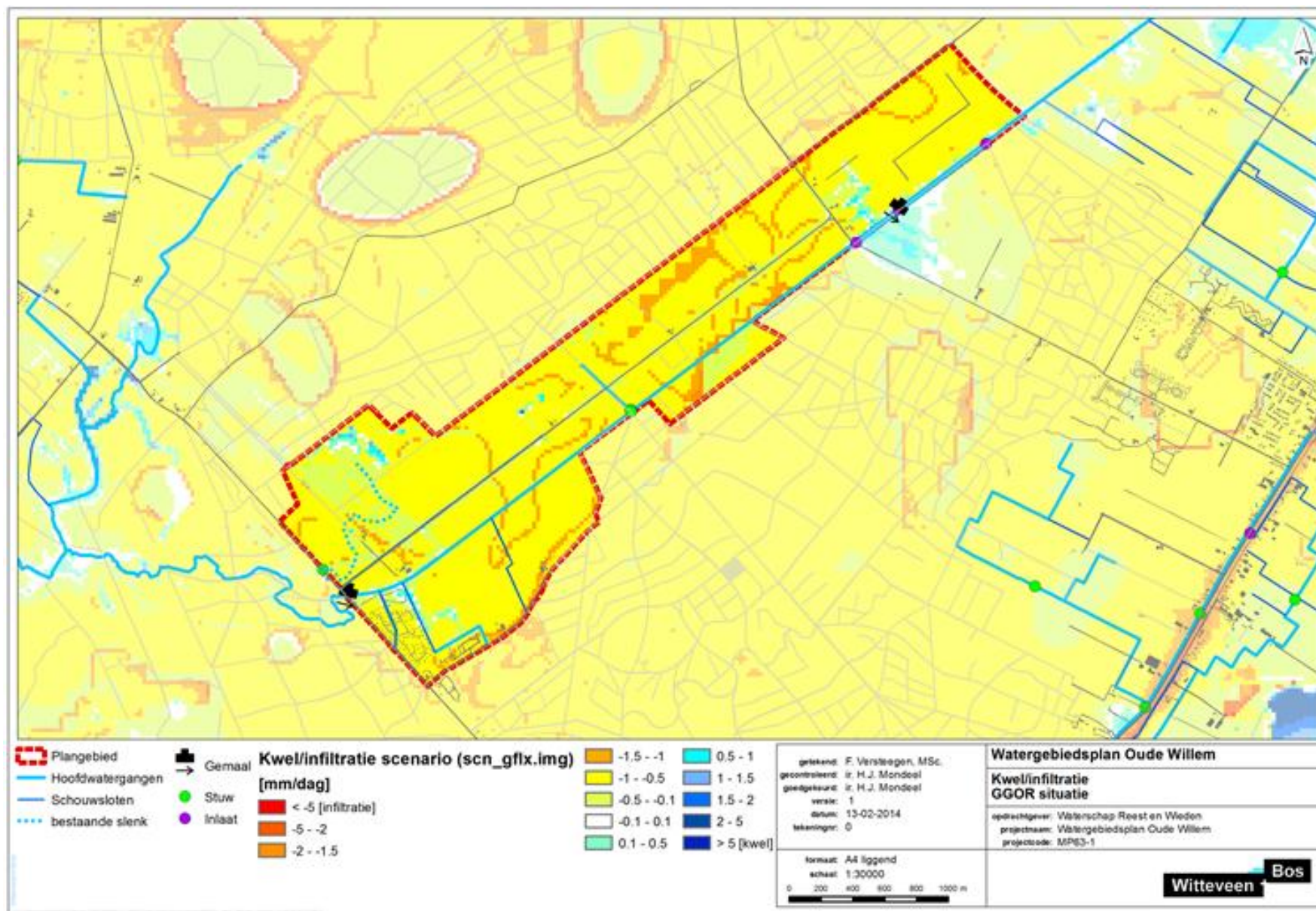
B. Situatie na de maatregelen

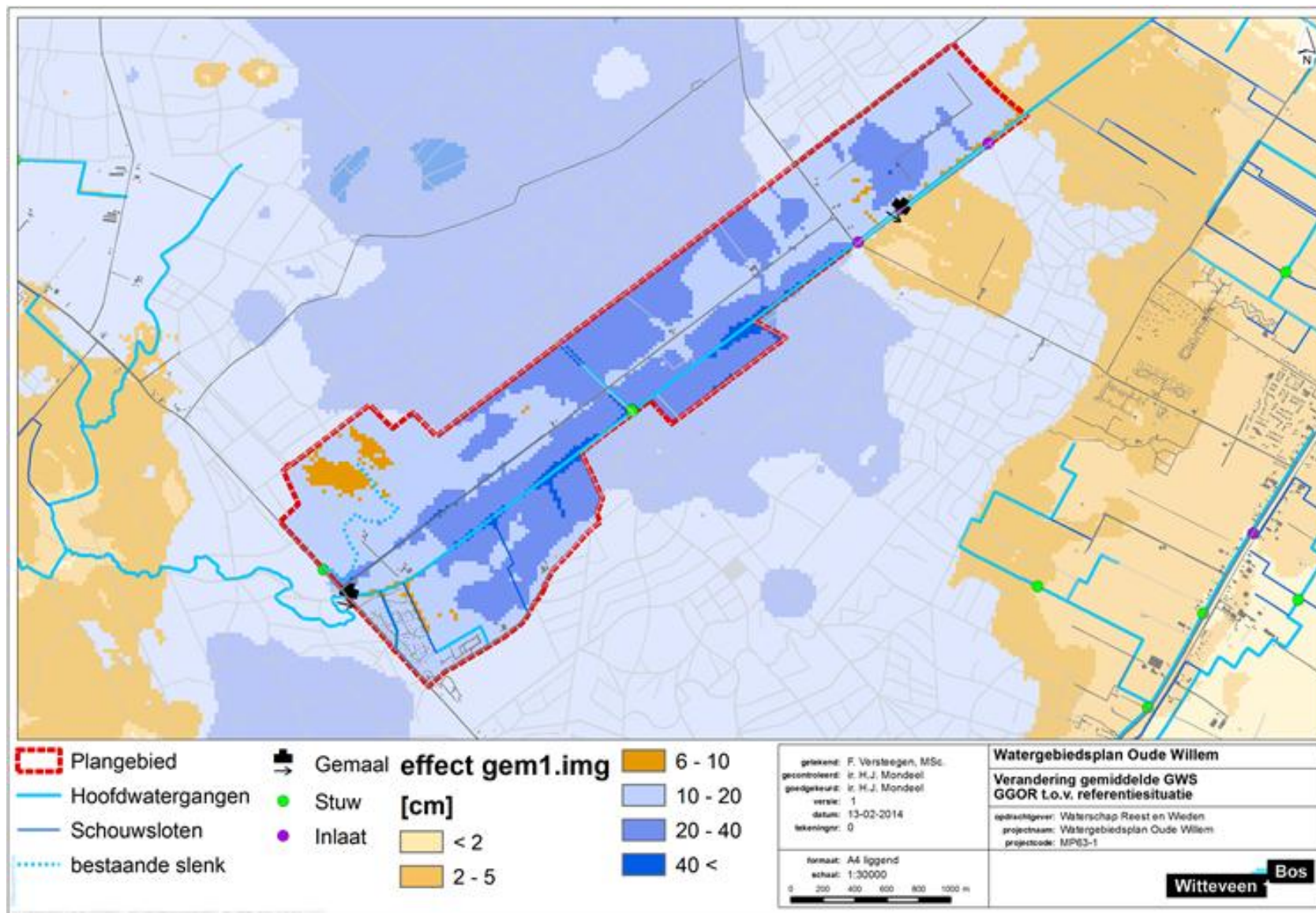

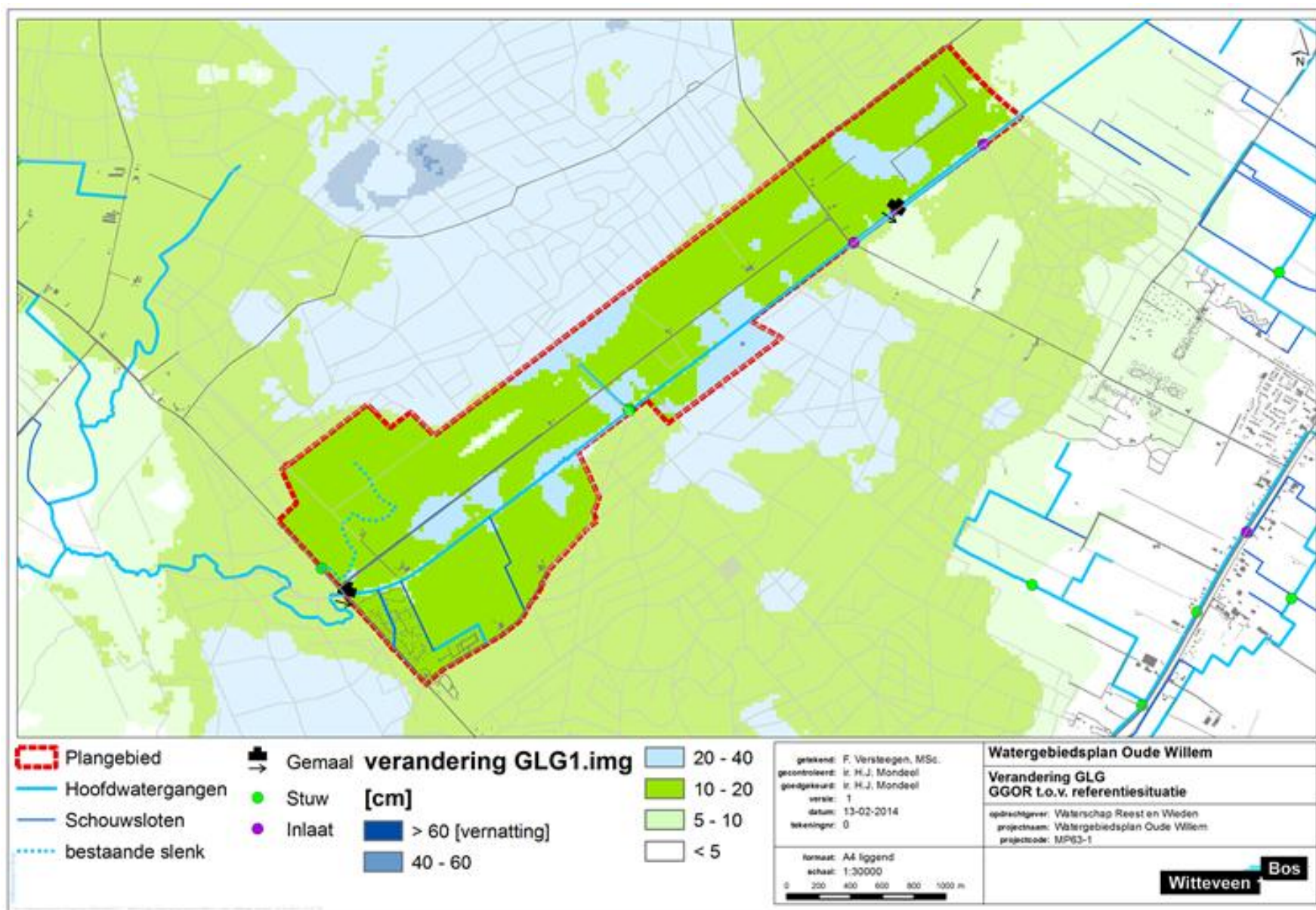

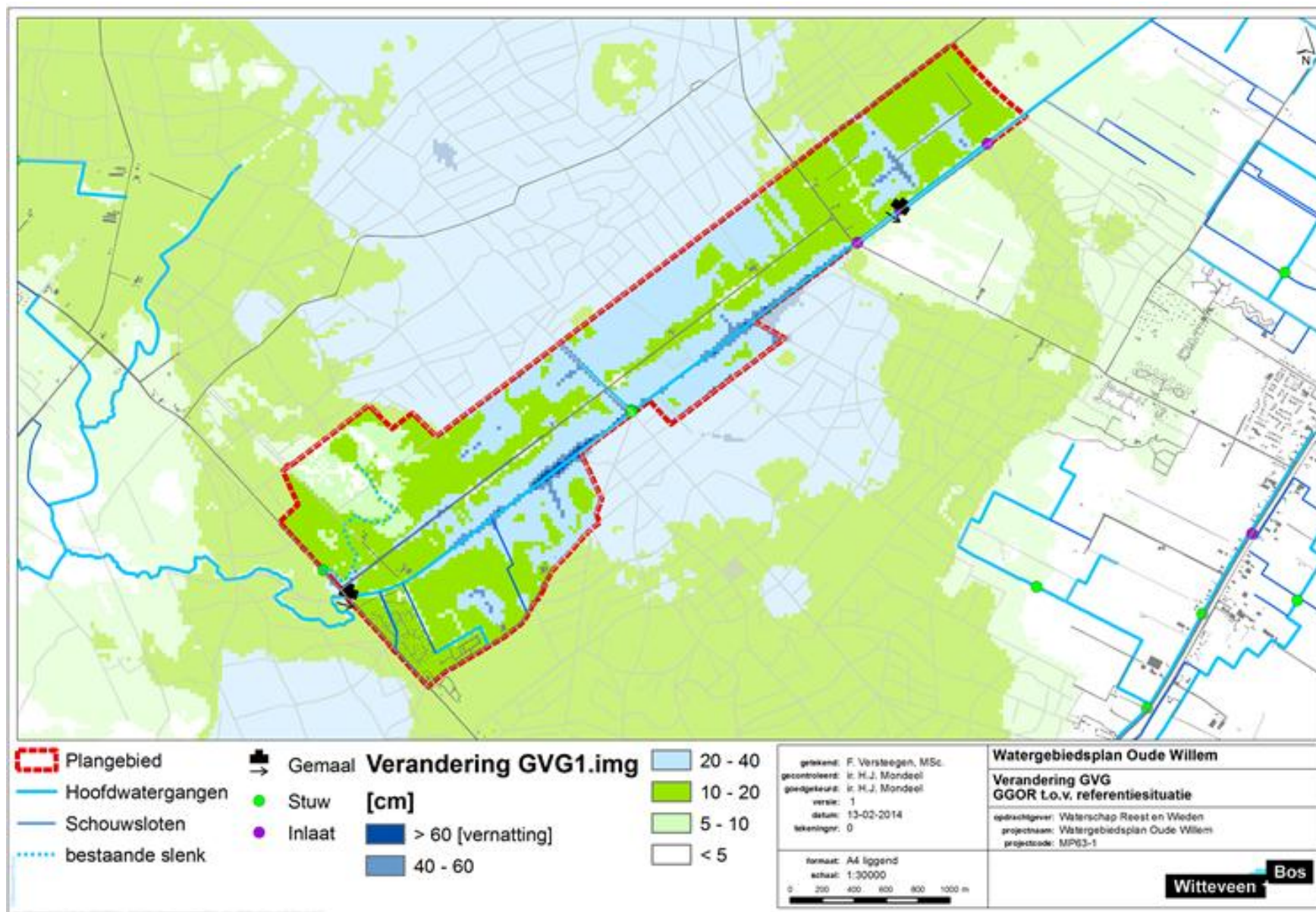

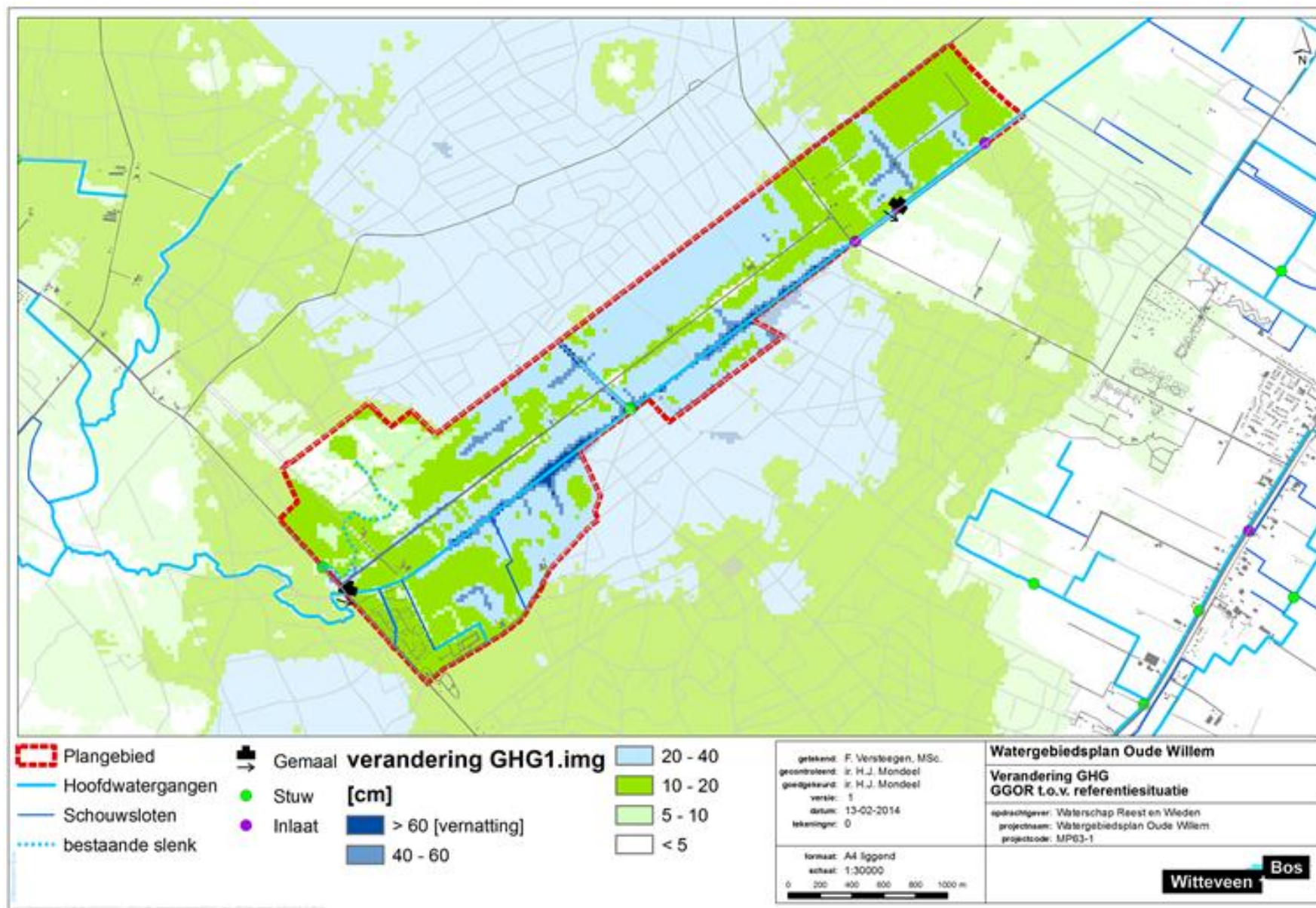

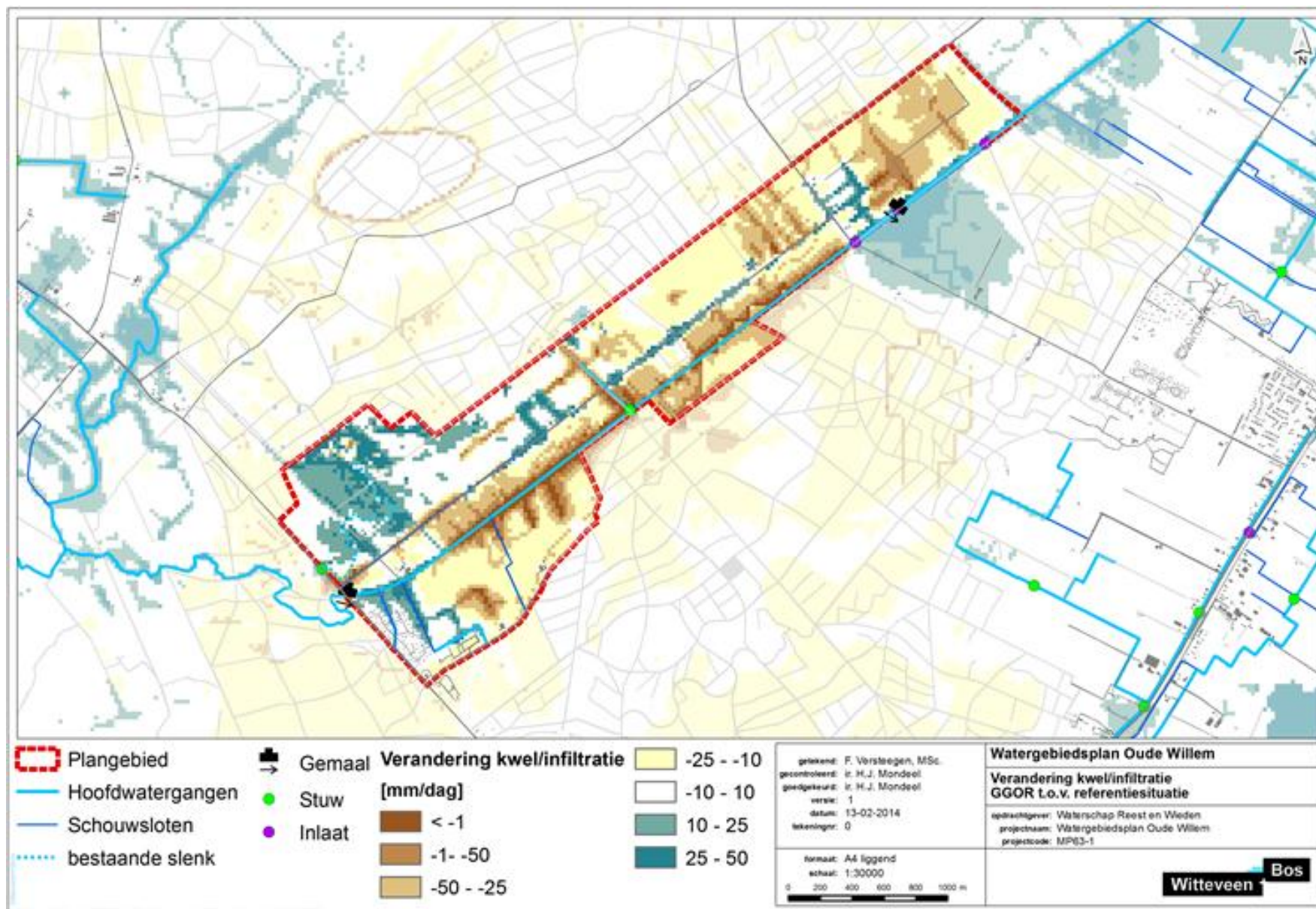
C. Verandering

Bijlage 5 Ontwerptekeningen